अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
टंगाल, काठमाडौं

मिति: २०८०।१२।०४ गते।

प्रेस विज्ञप्ति

विषयः अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट विशेष अदालत काठमाडौंमा दायर भएका मुद्दाहरुमा विशेष अदालतबाट भएको फैसलाउपर आयोगलाई चित्त नबुझी सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका मुद्दाहरु।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट विशेष अदालत, काठमाडौंमा दायर भएका मुद्दाहरुमा विशेष अदालतबाट बिभिन्न मितिमा फैसला भएका मध्ये गैरकानूनी रुपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको सम्बन्धी मुद्दाहरुमा आयोगको निर्णय अनुसार मिति २०८०।१२।०२ गते सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएको बिबरण देहायानुसार रहेको छ।

प्रवक्ता
नरहरि घिमिरे

देहायः

सि.नं.	प्रतिवादीहरु	मुद्दा	आयोगको मागदावी	विशेष अदालतको फैसला र आधार	आयोगबाट सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका आधारहरु
१	सुरेश कुमार शर्मा र बबिता फुयाल शर्मा (विशेष अदालतको मुद्दा नं. ०७७-CR-००२४ र फैसला मिति २०८०/०३/१०)	गैरकानूनी रुपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको	प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न आधार कारण र प्रमाणहरुबाट प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले सरकारी सेवामा अस्थायी पदमा प्रवेश गरेको मिति २०५२/१०/१८ गतेदेखि आ.व. २०७६/०७७ सम्मको जाँच अवधिमा आर्जन गरेको वैध आय **रु. २,३५,३१,६७४।-** **(अक्षरेपि दुई करोड पैंतीस लाख एकतीस हजार छ सय चौहत्तर मात्र)** को तुलनामा सोही अवधिमा निजले **रु. ५,४१,८६,६०६।-** **(अक्षरेपि पाँच करोड एकचालीस लाख छयासी हजार छ सय छ मात्र)** लगानी तथा खर्च (व्यय) गरेको देखिँदा निजको आय भन्दा बढी खर्च गरेको रकम **रु. ३,०६,५४,९३२।-** **(अक्षरेपि तीन करोड छ लाख चौवन्न हजार नौ सय बत्तीस मात्र)** बराबरको सम्पत्तिको स्रोत खुलेको नदेखिएबाट उक्त सम्पत्ति गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको देखिँदा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन,	<u>**फैसलाः**</u> आंशिक वादी दावी पुग्ने। <u>**विशेष अदालतले फैसला गर्दा लिएका आधारः**</u> <u>**आयतर्फः**</u> **(क) प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको पारिश्रमिक बचतः** यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. २७,३४,४९४।— कायम गरिएकोमा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले वादीले गणना गर्न छुटाएको लुगा भत्ता रु. ९०,०००।—; महँगी भत्ता रु. १,८६,०००।—; स्थानीय भत्ता रु. ८०,०००।— र चाडपर्व खर्च रु. ४,४१,५४८।— थप गणना हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, वादीले २०७७ आषाढ मसान्तसम्म जाँच अवधि कायम गरेको देखिँदा निजामती किताबखानाको विवरण अनुसार निज प्रतिवादीको पारिश्रमिक जम्मा रु. ५०,२०,४१४।— वादीले गणना गर्न छुटाएको ५ महिनाको पारिश्रमिक रु. २,३९,४५०।— (रु. ४७,८९० × ५ = रु. २,३९,४५०) एवं अस्थायी सेवा अवधि (२०५०/१०/१८ देखि २०५३/०३/०३ सम्म) को पारिश्रमिक रु. १९,१७०।— समेत कूल जम्मा रु. ५२,७९,०३४।— पारिश्रमिकको जीवन निर्वाह खर्च ३०% का दरले कट्टा गरी प्रतिवादीको पारिश्रमिक बचत जम्मा रु. ३६,९५,३२३।— हुने देखिएको। **(ख) अंशवण्डा हुँदा पैतृक सम्पत्ति वापत प्राप्त गरेको रकमः** यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ३,६२,५००।— गणना गरिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माकी आमा धनकुमारी कँडेलले पनि अंश वापत रु. ३,६२,५००।— प्राप्त गरी प्रतिवादीसँग नै बसेको देखिँदा सो आय थप गणना हुने देखिँदा अंश वापतको आय जम्मा रु. ७,२५,०००।— हुने देखिएको। **(ग) कृषि आयः** ▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ७,१८,३७८।— गणना गरिएकोमा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले थप रु. ७३,७०,८२१।— गणना हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। ▪यस सम्बन्धमा चितवन जिल्लामा रहेको कि.नं. ३१० र	**५. प्रस्तुत मुद्दामा वादी र प्रतिवादीको अन्यथा जिकिर नभएका तथा मुख मिलेका आय/व्ययतर्फका शीर्षकहरु बाहेक, सम्मानित विशेष अदालतबाट देहाय बमोजिमका आय र व्ययतर्फका शीर्षकहरुमा आयोगले मूल्याङ्कन गरी कायम गरेको रकमलाई मान्यता नदिई अन्यथा तथा फरक अंक कायम गरी भएको फैसला देहाय बमोजिमका कानुनी आधार र प्रमाणहरुबाट सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेकोः** **(क) आयतर्फः** **(अ) घर भाडा (वैद्य स्रोत खुलेको घर निर्माणबाट प्राप्त):** ▪प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको सम्पत्तिको जाँच अवधि आय र व्ययको आधारमा आय तथा व्यय प्रवाह तालिका (Cash Flow Chart) तयार गर्ने क्रममा निज प्रतिवादीको आय भएको रकम भन्दा व्यय भएको रकम बढी भएकोमा र निजले उक्त रकमको स्रोत समेत पुष्टि गर्न नसकेकोमा सोही बिन्दुसम्म एक जाँच अवधि कायम गरी आय तथा व्यय प्रवाह तालिका विभिन्न ११ खण्डमा वर्गीकरण गरी ११ वटा जाँच अवधि कायम गरिएको हो[1] र उक्त जाँच अवधिको अन्य कुनै मापदण्ड रहेको अवस्था छैन। यसरी, आय भएको रकम भन्दा व्यय भएको रकम बढी भएको र त्यस्तो बढी हुन गएको रकमको स्रोत पुष्टि हुन नसकेको अवस्थामा जाँच अवधि कायम हुने हो। प्रस्तुत मुद्दामा आरोपपत्रको पृष्ठ ३५ देखि पृष्ठ ८३ सम्म ११ वटा खण्डमा वर्गीकरण गरी ११ वटा जाँच अवधि कायम गरी प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको वैद्य आय तथा आर्जन, व्यय/खर्च तथा लगानी र वैद्य आय बचत अर्थात मौज्दात सम्बन्धमा विश्लेषण र मूल्याङ्कन गरी निज प्रतिवादीको सम्पत्तिको वैद्यता परीक्षण तथा अनुसन्धान गरी आय र व्ययको तुलनात्मक विवरण सहित स्पष्ट र किटानी मागदावी लिई निज प्रतिवादीको आय तथा व्यय प्रवाह तालिका (Cash Flow Chart) उल्लेख भएको आरोपपत्र पेश भएको। प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको आय व्ययको मूल्याङ्कन गर्ने क्रममा निजले घरहरु निर्माण तथा खरिद गर्दा आधारभूत सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि भए/नभएको र वैद्य बचत मौज्दात आयले खामे/नखामेको विषय सोही बखत हेरिने तथा मूल्याङ्कन गरिने विषय भएको। अघिल्लो अवधिमा आर्जन गरेको गैरकानुनी सम्पत्तिलाई पछिल्लो अवधिमा आर्जित वैद्य सम्पत्तिले परिपूरण गर्न सकिने तर्क आफैमा तार्किक कानुन संगत नदेखिएको। जुन अवधिको आय हो उक्त आयलाई सोही अवधिको व्ययसँग तुलना गरी वित्तीय अवस्थाको बचत तथा नोक्सान थाहा पाउन सकिने भन्ने कुरा लेखा प्रणालीको Matching Principle in Accounting को मान्यता रहेको छ। उल्लिखित सिद्धान्तका आधारमा पनि एउटा अवधिको व्ययलाई अर्को अवधिको आयबाट परिपूरण गर्न सकिँदैन। सम्मानित विशेष अदालतबाट लिइएको आधार बमोजिम यो विषयमा प्रतिवादीको आय र व्ययको समग्रतामा हेर्ने हो भने घरहरु निर्माण तथा खरिद भएको बखतको आधारभूत सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि भए/नभएको र वैद्य बचत मौज्दात आयले खामे/नखामेको विषयले परीक्षणको क्रममा स्थान नै नपाउने हुँदा यो विषयको औचित्य नै समाप्त भई गैरकानुनी रुपमा बढेबढाएको सम्पत्तिले वैद्यता पाउने र White Collar Crime को रुपमा परिभाषित गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको मुद्दा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को मकसद विपरीत हुन जाने देखिन्छ।

[1] गैरकानूनी सम्पत्ति छानबिन तथा अनुसन्धान कार्यविधि, २०७५ को दफा १०(३)(ड)

			२०१७ को दफा १५ एवम् प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसूर गरेको पुष्टि भएकोले **बिगो रु. ३,०६,५४,९३२।-** **(अक्षरेपि तीन करोड छ लाख चौवन्न हजार नौ सय बत्तीस मात्र)** कायम गरी साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ बमोजिम सोही ऐनको दफा ३ र दफा २९ को उपदफा (२) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश एवम् प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुन र प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले जाँच अवधिमा आर्जन गरेको स्रोत नखुलेका सम्पत्तिहरु समेत साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६ग, दफा २९ को उपदफा (१) र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख	कि.नं. ७६६ को जग्गा प्रतिवादीका नाउँको जग्गा रहेको नदेखिएको; प्रतिवादीको बसोबास पनि चितवन जिल्लामा रहेको नदेखिँदा खेतिपातिमा समय दिन सक्ने अवस्था नदेखिएको; प्रतिवादीले उक्त जग्गामा अन्य किसिमकोले खेतिपाति गरेको जिकिर गरेको पनि नदेखिएको; प्रतिवादीले पेश गरेको कृषि ज्ञान केन्द्रको पत्र कृषि आयको मानक सम्म रहेको तथा प्रतिवादीको कृषि आयको प्रमाण नरहेको अवस्था हुँदा उक्त पत्रको आधारमा मात्र कृषि आय गणना गर्न नमिल्ने नदेखिएको र प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको भक्तपुर जिल्लामा रहेको कि.नं. २३६, २३७, ३०० र ३१७ को जग्गा क्षेत्रफल १-७-०-० जग्गाको वरिष्ठ कृषि विशेषज्ञले दिएको प्रतिवेदन अनुसार कृषि आय रु. ७,१८,३७८।— वादीले गणना नै गरेको देखिँदा यस शीर्षकमा थप गणना हुने नदेखिएको। **(घ) घर भाडा (वैध स्रोत खुलेको घर निर्माणबाट प्राप्त):** ▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट प्रतिवादीको आय स्रोतले खामेको हदसम्म जम्मा रु. ३,७३,४४२।— गणना गरिएकोमा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले रु. ४८,२७,०००।— गणना हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। ▪यस सम्बन्धमा प्रतिवादीले का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. १४ कि.नं. १९१ को जग्गामा २०५९/०६० मा भुइँ तल्ला घर निर्माण गरी जापान गएकोले २०६३ वैशाखदेखि २०७२/०९/३० सम्म ११८ महिनाको मासिक रु. ११,०००।— का दरले रु. १२,९८,०००।— बहाल आय हुने देखिएको र सोही घरमा २०७०/०७१ मा माथिल्लो तल्ला थप भएपछि २०७२/१०/०१ देखि २०७७ असाढसम्म ५४ महिनाको मासिक रु. १७,०००।— का दरले हुने जम्मा रु. ९,१५,०००।— समेत गरी जम्मा रु. २२,१६,०००।— आय गणना हुने देखिएको। ▪त्यसैगरी, प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्मा को दर्ताको का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. १४ कि.नं. १७ मा बनेको तीन तल्ले घर मिति २०७१/०२/०१ मा खरिद गरेको घरको	▪यसै सन्दर्भमा, सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट "गैरकानूनी आर्जन गरेको भनी पर्ने भ्रष्टाचारका मुद्दाहरूमा जाँच अवधिमा प्रतिवादीले आर्जन गरेको सम्पत्ति र गरेका खर्चहरूको सो अवधिमा निजलाई कानूनी रूपमा प्राप्त भएका आयहरूबाट स्रोत पुष्टि गर्न सक्नुपर्ने। आधारभूत सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि गर्न नसकेको अवस्थामा त्यसबाट बढेबढाएको सम्पत्ति समेत स्वतः गैरकानूनी हुने भई दफा ४७ बमोजिम जफत हुने स्थिति रहन्छ। त्यसैले बढेबढाएको सम्पत्तिको स्रोत खोज्न वा त्यस्तो सम्पत्तिबाट आधारभूत सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि हुने गरी अर्थ गर्न मिल्दैन। बढेबढाएको सम्पत्तिलाई आयको मान्यता दिँदा परिणामतः त्यसले आधारभूत सम्पत्तिकै स्रोत पुष्टि हुनजाने अवस्था सिर्जना हुन आउँछ, जुन कानूनसम्मत हुन नसक्ने।"[2] भन्ने सिद्धान्त प्रतिपादन भएको देखिन्छ। त्यसैगरी, सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट कुनै पनि व्यक्तिको नाममा रहेको सम्पत्तिबाट बढेबढाएको सम्पत्ति पनि सोही व्यक्तिको आम्दानीको स्रोत बन्न सक्ने नै हुन्छ, तर आधारभूत सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि गर्नै पर्ने हुन्छ[3] भनी सिद्धान्त प्रतिपादन भएको देखिन्छ। त्यस्तै, सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट जाँच अवधिमा खरिद गरिएको जग्गा बिक्रीबाट प्राप्त रकमलाई आयको रुपमा मान्यता दिइन्छ भने उक्त जग्गा खरिदको स्रोत पनि पुष्टि गर्नु पर्छ तथा आधारभूत सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि भएमा उक्त सम्पत्तिबाट बढेबढाएको सम्पत्ति पनि स्वतः वैध आर्जन हुने र आधारभूत सम्पत्तिको स्रोत पुष्टि गर्न नसकेमा त्यस्तो सम्पत्तिबाट बढेबढाएको सम्पत्ति पनि स्वतः अवैध हुने[4] भनी सिद्धान्त प्रतिपादन भएको देखिन्छ। यसरी, खरिद वा लगानी गरिएको सम्पत्तिबाट आर्जन गरेको तथा बढेबढाएको आय दावी गर्ने व्यक्तिले मूलधन अर्थात खरिद वा लगानी गरिएको सम्पत्तिमा भए गरेको शुरु लगानीको स्रोत पुष्टि गर्नुपर्ने हुन्छ। ▪प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको नाममा दर्ता कायम रहेको का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. १४ स्थित कि.नं. ३२२ र कि.नं. १२९४ हाल साबिक भई कायम भएको कि.नं. १९१ क्षेत्रफल ०-९-०-० भएको जग्गामा मिति २०७७/०३/०९ को प्राविधिक मूल्याङ्कन प्रतिवेदन अनुसार आ.व. २०५९/०६० मा भुइँ तल्ला निर्माण लागत रकम रु. ६,९४,३८१।— मा १९.६६% स्रोत खुलेको र आ.व. २०७२/०७३ मा पहिलो तल्ला र दोस्रो तल्लाको निर्माण लागत, इलेक्ट्रिकल र उपकरण तथा Interior Decoration र फर्निचर समेतको खर्च रु. ५५,४१,९०९।— मा ५६.६८% स्रोत खुलेको देखिन्छ। त्यसैगरी, प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता कायम रहेको का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. १४ स्थित कि.नं. १७ क्षेत्रफल १३८.८० व.मि. भएको जग्गा र सोमा बनेको तीन तल्ले घर समेत मिति २०७१/०२/०१ मा विनोदराज देवकोटाबाट खरिद गर्दा भएको खर्च रु. ५३,१६,०००।— मा १००% स्रोत खुलेको देखिँदैन। तसर्थ, प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले उक्त घर जग्गाहरु भाडामा लगाउँदा भएको आम्दानीमा उक्त दुबै घरहरु निर्माण र खरिद गर्दा प्रतिवादीको आम्दानीले खाम्ने प्रतिशत मात्र प्रतिवादीको आम्दानीमा गणना गरी जम्मा रु. ३,७३,४४२।— आयमा समावेश गरिएको। ▪यस्तो अवस्थामा आयोगले यस शीर्षकमा अवैध अर्थात वैध स्रोत नखुलेको सम्पत्तिबाट बढे बढाएको सम्पत्ति वैध मान्न मिल्दैन भन्ने सिद्धान्तको आधारमा प्रतिवादीको आयमा समावेश गरेको

---

[2] *नेपाल सरकार वि. युवराज शर्मा समेत,* मुद्दाः गैरकानुनी सम्पत्ति भ्रष्टाचार (ने.का.प. २०६९, अंक ९, नि.नं. ८८८६)

[3] *नेपाल सरकार वि. बद्रीनाथ श्रेष्ठ,* मुद्दाः भ्रष्टाचार (ने.का.प. २०७२, अंक ८, नि.नं. ९४४९)

[4] *नेपाल सरकार वि. खुमबहादुर खड्का समेत,* मुद्दाः भ्रष्टाचार (ने.का.प. २०६९, अंक ५, नि.नं. ८८३२)

			बमोजिम बिगो र सोबाट बढेबढाएको सम्पत्ति समेत जफत/असूल उपर गरी पाउन मागदावी लिइएको। साथै, मिसिल संलग्न आधार कारण र प्रमाणहरुबाट प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले सार्वजनिक सेवाको पदमा रही आफ्नो पदको दुरुपयोग गरी भ्रष्टाचारजन्य कार्य गरी गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेका स्रोत नखुल्ने सम्पत्तिहरु निजले आफू लगायत श्रीमति बबिता फुयाल शर्मा, छोरा सितोष्ण शर्मा र छोरी सदिक्षा शर्माको अध्ययनमा खर्च, घर जग्गा खरिद, घर निर्माण, शेयर खरिद, मुद्दति खातामा जम्मा गरेको तथा बैंक खाताहरुमा रकम मौज्दात रहे भएको देखिएको हुँदा निजहरुका नाममा खरिद तथा लगानी भएका सम्पत्तिहरुमा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको लगानी रहे भएकोले छोरी सदिक्षा शर्माको नाममा बकसपत्रको लिखतले कायम भएका जग्गा निजले खरिद गर्दा निजको वैध आय मौज्दातले खामेको, छोरीको टिकाटालाबाट प्राप्त रकम तथा छोरीले बुढानिलकण्ठ एजुकेशन सर्भिस, बानेश्वरमा अध्यापन गरे वापत प्राप्त रकम समेतको आम्दानी	मासिक रु. १७,०००।— का दरले जाँच अवधिभित्र २०७१/०२/०१ देखि २०७७/०३/३० सम्मको ७४ महिनाको घर भाडा जम्मा रु. १२,५८,०००।— हुने देखिएको। ▪यसरी, प्रतिवादीको तत्बेलाको आय अवैध रहेको अदालतबाट प्रमाणित हुन नसकेको अवस्थामा घर जग्गा खरिद गरेको तत्बेलाको वैध मौज्दात आयले नखामेको आधारमा बहाल आय घटाई गणना गरेको भन्ने वादी दावीको आधारमा मात्र आय अवैध मानेमा स्वच्छ सुनुवाईको सिद्धान्त समेतमा असर पर्न जाने देखिँदा प्रतिवादीको आय र व्यय समग्रतामा गणना गर्नुपर्ने भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त तथा न्यायिक अनुमान समेतका आधारमा प्रतिवादीको दुईवटा घरको बहाल आय कूल जम्मा रु. ३४,७४,०००।— हुनेमा सोको १०% बहाल कर (रु. ३,४७,४००।—) कट्टा गरी हुने जम्मा रु. ३१,२६,६००।— बहाल आय कायम हुने देखिएको। **(ङ) जग्गा बिक्री (स्रोत खुलेको सम्पत्तिबाट प्राप्त):** ▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट प्रतिवादीको आय स्रोतले खामेको हदसम्म जम्मा रु. १८,४४,२२०।— गणना गरिएकोमा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले रु. ८७,६०,२५००।— गणना हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको। ▪यस सम्बन्धमा वादीले आरोपपत्रको पृष्ठ ७ मा प्रतिवादीले बिक्री गरेको घर/जग्गाको विवरणमा कि.नं. १२९३, २१७ र २३१ को जग्गा बिक्री गरी बिक्री मूल्य रु. ८२,१३,५००।— खुलाएको देखिएको हुँदा प्रतिवादीको सम्पत्तिको जाँच समग्रतामा गरिने भएकोले लिखित मूल्य बमोजिमको रु. ८२,१३,५००।— कायम हुने देखिएको। **(च) प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा तथा निजको एकाघर परिवारको नाममा रहेका विभिन्न शेयरहरुबाट प्राप्त नगद लाभाँश:** ▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ८,३६,७२३।— गणना गरिएकोमा प्रतिवादीले आफ्नो वास्तविक आय रु. १६,७७,१५३।— गणना हुनुपर्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। ▪यस सम्बन्धमा प्रतिवादीको रु. १,६६,४४,४७५।— को शेयर रहेको, शेयर वापत लाभाँश प्राप्त हुने वास्तविकता तर सोको अभिलेखको अभाव समेतका आधारमा न्यायिक अनुमान गरी प्रतिवादीको आय रु. १,००,०००।— कायम हुने, साथै विजय लघुवित्त र मेरो माइक्रोको शेयर वापत प्राप्त नगद	रु. ३,७३,४४२।— लाई सम्मानित विशेष अदालतबाट कायम नगरी यसै शीर्षकको सन्दर्भमा माथि उल्लिखित सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त तथा मान्यता विपरीत “प्रतिवादीको तत्बेलाको आय अवैध रहेको अदालतबाट प्रमाणित हुन नसकेको अवस्थामा घर जग्गा खरिद गरेको तत्बेलाको वैध मौज्दात आयले नखामेको आधारमा बहाल आय घटाई गणना गरेको भन्ने वादी दावीको आधारमा मात्र आय अवैध मानेमा स्वच्छ सुनुवाईको सिद्धान्त समेतमा असर पर्न जाने देखिँदा प्रतिवादीको आय र व्यय समग्रतामा गणना गर्नुपर्ने” भनी दुबै घरहरुको घर भाडा जम्मा रु. ३१,२६,६००।- प्रतिवादीको आयमा कायम हुने गरी भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको। **(आ) जग्गा बिक्री (स्रोत खुलेको सम्पत्तिबाट प्राप्त):** ▪प्रस्तुत मुद्दामा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता कायम रहेको जिल्ला भक्तपुर, ठिमी १६ स्थित कि.नं. २३१ क्षेत्रफल १५९ व.मि. भएको जग्गा मिति २०७५/०८/२६ मा कल्पना अधिकारी सुवेदीलाई बिक्री गर्दा लिखतमा मूल्य रु. ४९,५०,०००।— मात्र उल्लेख गरी रु. ४५,७५०।— पूँजीगत लाभकर तिरी बुझाएको देखिए तापनि वास्तविक बिक्री गरिएको रु. ६४,००,०००।— रकमलाई आयमा गणना गर्नुपर्ने भनी जिकिरलाई प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको Prime Commercial Bank Ltd. को खाता नं. ०१९००१७१SH को बैंक कारोबार विवरणबाट रु. ६४,००,०००।— रकम प्राप्त गरेको देखिँदा उक्त जग्गाको वास्तविक बिक्री मूल्य रु. ६४,००,०००।— नै कायम गरिएको र उक्त जग्गा मिति २०७०/०७/१३ मा मीना दाहालबाट र.नं. ६८८ख को राजिनामाको लिखतबाट रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित खरिद गर्दा भएको खर्च रु. ३१,२०,०००।— मा ०.४८% मात्र स्रोत खुलेको देखिँदा स्रोत नखुलेको सम्पत्तिबाट बढे बढाएको सम्पत्तिलाई निजको वैध आयमा गणना नगरी उक्त जग्गाको वास्तविक बिक्री मूल्य रु. ६४,००,०००।— मा ०.४८% स्रोत खुलेको हदसम्म बढेको रकम रु. ३०,७२०।— मात्र प्रतिवादीको वैध आयमा गणना गरिएको हो। ▪त्यसैगरी, प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको नामको जिल्ला काठमाण्डौ, कलंकी ७ख स्थित कि.नं. १२१८ क्षेत्रफल ०-५-०-० जग्गाबाट कित्ताकाट भई कायम भएको कि.नं. १२९३ क्षेत्रफल ०-२-२-० जग्गाको बिक्री मूल्य रु. ३२,५००।— र प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नामको जिल्ला भक्तपुर, साविक दिव्येश्वरी हाल मध्यपुर ठिमी न.पा. ९ग स्थित कि.नं. २१७ क्षेत्रफल १-०-०-० भएको जग्गाको बिक्री मूल्य रु. १७,८१,०००।— राजिनामा लिखत बमोजिम नै प्रतिवादीको आयमा गणना गरी यसै पुनरावेदनपत्रको प्रकरण नं. ५(क)(अ) मा विवेचना गरिए बमोजिम आयोगले यस शीर्षकमा प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता कायम रहेको जिल्ला भक्तपुर, ठिमी १६ स्थित कि.नं. २३१ क्षेत्रफल १५९ व.मि. भएको जग्गाको खरिद गर्दा नै निज प्रतिवादीको वैध आय स्रोतले नखामेको देखिई निजको वैध आय स्रोतले खामेको हदसम्म रु. ३०,७२०।— गरी यस आयोगबाट यस शीर्षकमा जम्मा रु. १८,४४,२२०।— मात्र प्रतिवादीको आय कायम गरिएको हो। ▪आयोगले यस शीर्षकमा अवैध अर्थात वैध स्रोत नखुलेको सम्पत्तिबाट बढे बढाएको सम्पत्ति वैध मान्न मिल्दैन भन्ने सिद्धान्तको आधारमा प्रतिवादीको आयमा समावेश गरेको रु. १८,४४,२२०।— कायम गरेकोमा सम्मानित विशेष अदालतबाट यसै पुनरावेदनपत्रको प्रकरण नं. ५(क)(अ) मा उल्लिखित सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त तथा मान्यता विपरीत प्रतिवादीको आय र व्यय समग्रतामा गणना गर्नुपर्ने भनी यस शीर्षकमा जम्मा रु.

			रहेको भनी दावी लिएकोमा बैंक कारोबार विवरणबाट सो कुरालाई समर्थन गरेकै देखिन्छ। छोरा सितोष्ण शर्माको नाममा हालैको बकसपत्रबाट दर्ता कायम भएको जग्गा खरिद गर्दा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको वैध बचत मौज्दातले खामेको साथै शेयर खरिद तथा बैंक मौज्दात समेतमा निजको लगानी भएको देखिएतापनि छोरा सितोष्ण शर्मा नाबालक देखिएको र निज प्रतिवादीले आर्जन गरेको वैध आयमा छोरा छोरीको नाममा रहेका सम्पत्तिहरुको आय पुष्टि भएको देखिन्छ। प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा र निजको श्रीमति बबिता फुयाल शर्माका नाममा भएका लगानी तथा खर्चमा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको वैध बचत मौज्दातले खामेको नपाइएकोले स्रोत पुष्टि हुन नसकेका श्रीमति बबिता फुयाल शर्माको नाममा रहेका सम्पत्ति तथा खर्च एवम् लगानीको बिगो र सोबाट बढेबढाएको सम्पत्ति साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६ग, दफा २९ को उपदफा (१) र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ४७ तथा	लाभाँश रु. २,७००।— समेत जम्मा रु. १,०२,७००।— आयमा थप गणना गरी प्रतिवादीको शेयर लाभाँश आय रु. ९,३९,४२३।— हुने देखिएको। **(छ) वैदेशिक भ्रमण भत्ताः** यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ४,२८,७६१।— गणना गरिएकोमा प्रतिवादीले रुवाण्डा भ्रमण गर्दा प्राप्त भत्ता USD 125 वादीले गणना गर्न छुटाएको एवं जीवन निर्वाह खर्च ३०% कट्टा गर्न नमिल्ने हुँदा आफ्नो आय रु. ७,६२,२५७।— गणना हुनुपर्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा प्रतिवादीले रुवाण्डा भ्रमण गरेको कुरा राहदानी र प्रवेशाज्ञाबाट देखिए तापनि प्रतिवादीको जिकिर बमोजिमको भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणको अभाव रहेकोले सो आय पुष्टि हुन नसकेको एवं जीवन निर्वाह खर्च कट्टा गर्नुपर्ने स्थापित नियम रहेकोले सोबारे प्रतिवादीको जिकिर पुष्टि हुन नसकी वादी दावीको आय रु. ४,२८,७६१।— कायम हुने देखिएको। **(ज) वैदेशिक आयः** ▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ९२,३१,०२४।— गणना गरिएकोमा प्रतिवादीले आफू जापानमा अध्ययनमा रहँदा र अफगानिस्तानमा रोजगारीमा रहेको समयको आय रु. १७,५०,०००।— थप गणना हुनुपर्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। ▪यस सम्बन्धमा प्रतिवादीले जापानमा रहँदा आय आर्जनको स्रोत खुलाउन सकेको नदेखिएको साथै आय आर्जन गरेको प्रमाण पनि पेश गर्न सकेको नदेखिएको र ससुरा हरिप्रसाद फुयाललाई पठाएको रकमबाट सासू मिश्रादेवी फुयालको नाममा कि.नं. २१७ को क्षेत्रफल १-०-०-० जग्गा खरिद गरी सोही जग्गा प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा हा.ब. गरेको जिकिरको सम्बन्धमा उक्त जग्गा खरिद गर्ने कार्य प्रतिवादीको परिवार बाहिरका ससुरा नाताका व्यक्तिको कारोबारलाई यी प्रतिवादीको आय स्रोतमा गणना गर्न मिल्ने विश्वसनीय प्रमाण प्रतिवादीले पेश गर्न नसकेकोले प्रतिवादीको जिकिर पुष्टि हुन नसकेको। ▪त्यस्तै, प्रतिवादीले अफगानिस्तानको काबुलमा कार्यरत रहँदा बैंकिङ्ग प्रणाली मार्फत पठाएको रकम बाहेक आफ्नो साथमा नगद रु. ९,००,०००।— ल्याएको भनी जिकिर लिएकोमा सो रकमको स्रोत पुष्टि गर्न नसकेको, सटही गरेको अध्यागमन कार्यालयमा स्वघोषणा गरेको पासपोर्टमा खुलेको नदेखिँदा विश्वसनीय प्रमाणको अभावमा प्रतिवादीको जिकिर पुष्टि हुन	८२,१३,५००।– प्रतिवादीको आयमा कायम हुने गरी भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको। **(इ) शेयर बिक्री आयः** ▪यसै पुनरावेदनपत्रको प्रकरण नं. ५(क)(अ) मा विवेचना गरिए बमोजिम आ.व. २०७१/०७२ मा प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको नाममा कायम रहको नेपाल दूरसञ्चार क.लि. को ३६० कित्ता साधारण शेयर मिति २०७२/०८/०३ गते प्रति कित्ता रु. ६१२।— का दरले बिक्री रकम रु. २,२०,३२०।— र आ.व. २०७२/०७३ मा मिति २०७३/०३/१६ गते प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको नाममा रहेको छिमेक लघुवित्त विकास बैंक लि. को ४६१ कित्ता साधारण शेयर बिक्री रकम रु. १०,७१,८२५।— गरी कूल जम्मा रु. १२,९२,१४५।— प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको आय कायम गरिएको। ▪सम्मानित विशेष अदालतबाट आयोगले यस शीर्षकमा अवैद्य अर्थात वैद्य स्रोत नखुलेको सम्पत्तिबाट बढे बढाएको सम्पत्ति वैद्य मान्न मिल्दैन भन्ने सिद्धान्तको आधारमा प्रतिवादीको आयमा समावेश गरेको रु. १२,९२,१४५।— कायम नगरी यसै पुनरावेदनपत्रको प्रकरण नं. ५(क)(अ) मा उल्लिखित सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त तथा मान्यता विपरीत प्रतिवादीको आय र व्यय समग्रतामा गणना गर्नुपर्ने भनी यस शीर्षकमा जम्मा रु. १८,८९,१४५।– प्रतिवादीको आयमा कायम हुने गरी भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको छ। **(ई)** आयोगबाट प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्था समेतबाट लिएको कर्जा रु. ३६,३४,५००।—; प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा र निजकी श्रीमति प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको बीमा परिपक्क भई प्राप्त रकम रु. ३,३५,४८७।—; मोटरसाईकल बिक्री आय रु. ३६,०००।— र प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको ससुरा हरिप्रसाद फुयालले लिएको रकम फरफारक गर्ने प्रयोजनार्थ प्रतिवादीलाई दिएको जग्गाको हालैदेखिको बकसपत्रको लिखत बमोजिमको रकम रु. १७,००,०००।— कायम भएकोमा प्रतिवादीले विवाद नगरेकाले सोही आय कायम हुने गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट फैसला भएको। **(उ)** प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीको अन्यथा जिकिर रहेकोमा आयोगको दावी बमोजिम नै कृषि आय रु. ७,१८,३७८।—; वैदेशिक भ्रमण भत्ता रु. ४,२८,७६१।— र वैदेशिक आय रु. ९२,३१,०२४।— प्रतिवादीको आयमा कायम हुने गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट फैसला भएको। **(ऊ)** आयोगबाट गणना नगरिएका तर प्रतिवादीले जिकिर लिएका आय शीर्षकहरुको सम्बन्धमा, मिसिल संलग्न आधार कारण र प्रमाणहरुबाट सम्मानित विशेष अदालतबाट दैनिक भ्रमण भत्ता रु. १,५३,८००।—; सुन चाँदीमा रु. २२,६५,७६४।—; प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको आय रु. ३,००,०००।—; प्रतिवादीकी छोरी सदिक्षा शर्माको आय रु. ५२,०००।—; प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको टिकाटालो रु. २,००,०००।—; प्रतिवादीकी छोरी सदिक्षा शर्माको टिकाटालो रु. १,००,०००।—; प्रतिवादीका छोरा सितोष्ण शर्माको टिकाटालो रु. ५०,०००।— र ब्याज आय रु. ५,१२,५०४।— प्रतिवादीको आयमा कायम गरिएकोमा पुनरावेदक/वादीको अन्यथा जिकिर नरहेको। **व्ययतर्फः** **(अ) घर/जग्गा खरिदः**

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
<td>अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख बमोजिम जफत गर्ने प्रयोजनार्थ मात्र श्रीमति बबिता फुयाल शर्मालाई प्रतिवादी कायम गरी उक्त सम्पत्तिहरु जफत गरी पाउन मागदावी लिइएको।</td>
<td>सक्ने नदेखिएकोले थप वैदेशिक आय गणना हुने नदेखिएको।
(झ) शेयर बिक्री आयः
यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट प्रतिवादीले शेयर खरिद गर्दाको बखत आंशिक एवं पूर्ण रुपमा निजको वैद्य आयले खामेको हदसम्म जम्मा रु. १२,९२,१४५।— गणना गरिएकोमा प्रतिवादीले आफ्नो आय रु. १८,८९,१४५।— गणना हुनुपर्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा प्रतिवादीको आय र व्ययको जाँच समग्रतामा गरिने भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त समेतका आधारमा प्रतिवादीको शेयर बिक्री आय आरोपपत्रमा खुलाए बमोजिमको रु. १८,८९,१४५।— कायम हुने देखिएको।
(ञ) स्थानीय भत्ताः
यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ४,०००।— गणना गरिएको सम्बन्धमा प्रतिवादीको जिकिर मध्ये प्रमाणले पुष्टि भएको स्थानीय भत्ता रु. ६५५।— गणना हुने देखिएको; सेवा अवधिमा प्राप्त लुगा भत्ता रु. ९०,०००।— मध्ये जीवन निर्वाह खर्च ३०% कट्टा गरी बचत हुने रु. ६३,०००।— गणना हुने देखिएको; महँगी भत्ता बुझेको प्रमाण नभएको तर महँगी भत्ता दिने सरकारको निर्णय रहेको समेतका आधारमा न्यायिक अनुमानका आधारमा महँगी भत्ता बचत रु. ५०,०००।— गणना गरिएको र वादीले चाडपर्व खर्च गणना गर्न छुटाएको देखिँदा निजामती किताबखानाको विवरणको आधारमा प्रत्येक वर्षको एक महिनाको तलब गरी हुने जम्मा रु. ३,९०,८४०।— को जीवन निर्वाह खर्च ३०% कटाई बचत हुने जम्मा रु. २,७३,५८८।— गरी कूल जम्मा रु. ४,५७,२४३।— गणना हुने देखिएको।
(ट) प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको जाँच अवधिको समग्र आय सम्बन्धमा आयोगबाट प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्था समेतबाट लिएको कर्जा रु. ३६,३४,५००।—; प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा र निजकी श्रीमति प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको बीमा परिपक्क भई प्राप्त रकम रु. ३,३५,४८७।—; मोटरसाईकल बिक्री आय रु. ३६,०००।— र प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको ससुरा हरिप्रसाद फुयालले लिएको रकम फरफारक गर्ने प्रयोजनार्थ प्रतिवादीलाई दिएको जग्गाको हालैदेखिको बकसपत्रको लिखत बमोजिमको रकम रु. १७,००,०००।— कायम भएकोमा प्रतिवादीले विवाद नगरेकाले सोही आय कायम हुने देखिएको।</td>
<td>▪ प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको बयान, प्राप्त हुन आएका रजिष्ट्रेशन पारित लिखतहरु, जग्गा बिक्रीकर्ताको बयान तथा बकपत्र, बैंक कारोबारको विवरण समेतका आधार प्रमाणहरुबाट प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले सार्वजनिक सेवामा प्रवेशपश्चात निज र श्रीमति बबिता फुयाल शर्मा समेतको नाममा स्वामित्व दर्ता कायम रहने गरी निज र श्रीमतिका नाममा एकल एवम् अन्य व्यक्तिहरु समेतको संयुक्त स्वामित्व रहने गरी निम्न बमोजिम घर जग्गाहरु खरिद एवम् हालैको बकसपत्रको लिखतबाट प्राप्त गरेको देखिँदा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट निजको घर जग्गा खरिदमा रजिष्ट्रेशन शुल्क समेत रु. १,७४,६९,१००।— रकमलाई निज प्रतिवादीको खर्च लगानीमा मूल्याङ्कन गरिएको देखिन्छः
<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>जाँच अवधि</th><th>घर जग्गाको विवरण</th><th>व्यय (रु.)</th></tr>
<tr><td>१.</td><td>मिति २०५२/१०/१८ गतेदेखि आ.व. २०५८/०५९ सम्म</td><td>(क) प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको नाममा दर्ता कायम रहने गरी का.जि. कलंकी ७ख स्थित कि.नं. १२१८ क्षेत्रफल ०-५-०-० जग्गा मिति २०५७/०७/०८ मा कबिन्द्र बहादुर श्रेष्ठबाट र.नं. १४२० को हालैको बकसपत्रको लिखतबाट रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित खरिद गरेको</td><td>१,१०,०००</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>(ख) प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको नाममा दर्ता कायम रहने गरी का.जि. कलंकी ७ख स्थित कि.नं. ३२२ हालसाविक भई कायम भएको कि.नं. १९१ क्षेत्रफल ०-९-०-० जग्गा मिति २०५८/१२/१६ गते विश्वराज जोशीबाट हालैको बकसपत्रको लिखतबाट रु. १,१७,०००।- मा र.नं. ५४२७ को लिखतबाट र प्रतिवादीको बयानको स.ज. ३१ र ३३ मा सो जग्गा खरिद गरेको भनी लिएको दावी अनुसार सो जग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित खरिद गरेको</td><td>७,११,७००</td></tr>
<tr><td>२.</td><td>आ.व. २०६०/०६१ देखि आ.व. २०६६/०६७ सम्म</td><td>(क) प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माकी श्रीमति प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता कायम रहने गरी जिल्ला भक्तपुर दिव्येश्वरी हाल मध्यपुर ठिमी न.पा. ९ग स्थित कि.नं. २३६ क्षेत्रफल ०-३-३-० भएको जग्गा मिति २०६४/१०/०४ मा रामकृष्ण बाडेबाट र.नं. १६७३ख को राजिनामाको लिखतले रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित खरिद गरेको</td><td>८२,१५०</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>(ख) प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माकी श्रीमति प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता</td><td>८२,१५०</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

(ठ) **आयोगले गणना नगरेका तर प्रतिवादीले जिकिर लिएका निम्न आय शीर्षकहरुको सम्बन्धमाः**

(अ) **दैनिक भ्रमण भत्ताः**

- प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा सिंचाई विभागमा कार्यरत रहँदा Hydro-electricity Investment Development Company Ltd. मा विशेषज्ञको रुपमा कार्य गरेको र सो वापत बुझेको भत्ता रु. २३,८००।— प्रमाणले समर्थित भएकाले गणना हुने देखिएको; प्रतिवादीको सरुवा भत्ता हुने यथार्थ र सोको प्रमाण नरहेको कुरालाई ध्यानमा राखी न्यायिक अनुमानका आधारमा दैनिक भ्रमण भत्ता, सरुवा भत्ता समेत जम्मा रु. १,००,०००।— गणना हुने देखिएको र प्रतिवादी २०५९ सालको संसदीय निर्वाचनमा, २०६९ को दोस्रो संविधान सभाको निर्वाचनमा र २०७४ सालको संसदीय निर्वाचनमा मतदान अधिकृतको रुपमा खटिएको देखिन्छ तर निर्वाचन भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाण पेश गर्न नसकेकोले न्यायिक अनुमानका आधारमा रु. ३०,०००।— गणना हुने देखिएको।
- यसरी, विभिन्न भत्ता वापत जम्मा रु. १,५३,८००।— गणना हुने देखिएको।

(आ) **सुन चाँदीः**

यस शीर्षकमा प्रतिवादीले आफ्नो साथमा रहेको पैतृक सुन जवाहरात बिक्री गरी प्राप्त आय रु. ३२,६५,७६४।— गणना हुनुपर्ने जिकिर लिएको सम्बन्धमा प्रतिवादीले २०५३ सालमा निजामती सेवामा प्रवेश गरी सम्पत्ति विवरण पेश गर्दा सुन १५० तोला, चाँदी १५०० तोला रहेको उल्लेख गरेको र २०५८ सालमा गठित भैरव लम्साल नेतृत्वको न्यायिक जाँचबुझ आयोगमा प्रतिवादीले पेश गरेको सम्पत्ति विवरणमा सो कुरा उल्लेख भएको देखिएको अवस्थामा प्रतिवादीले सेवा प्रवेश गर्दा २०५३ सालमा नै सोको पुष्ट्याई गर्नुपर्ने अवस्था पूर्वानुमान गरी सम्पत्ति विवरण पेश गरेको होला भनी अस्वभाविक अनुमान गर्न नमिल्ने; पिता पूर्खाको पालामा सुन खरिद बिक्रीको बिल भरपाई अभिलेख राख्ने प्रचलन पनि नरहेकोले हालको अवस्थामा सोको लिखत प्रमाणको अभाव रहने नै देखिँदा अकूत सम्पत्तिको मुद्दामा सम्पत्ति जाँच गर्दा प्रतिवादीको सम्पत्तिको वास्तविक स्थिति आउन नसकेमा प्रतिवादीलाई अन्याय पर्न सक्ने संभावना पनि

		कायम रहने गरी जिल्ला भक्तपुर दिव्येश्वरी हाल मध्यपुर ठिमी न.पा. ९ग स्थित कि.नं. २३७ क्षेत्रफल ०-३-३-० भएको जग्गा मिति २०६४/१०/०४ मा तेजकृष्ण बाडेबाट र.नं. १६७४ख को राजिनामाको लिखतले रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित खरिद गरेको	
३.	आ.व. २०६७/०६८ देखि आ.व. २०६८/०६९ सम्म	(क) प्रतिवादी बबिता फुयालले बाबु हरिप्रसाद फुयालबाट रकम लिनुपर्ने देखिएकोले लिनु दिनु पर्ने रकम फरफारक गर्ने सिलसिलामा, प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माकी आमा मिश्रा कुमारी फुयालको नाममा दर्ता कायम रहेको जिल्ला भक्तपुर दिव्यश्वरी ९ग स्थित कि.नं. २१७ क्षेत्रफल १-०-०-० जग्गा मिति २०६८/०२/२९ मा र.नं. ५९६१क को हालैदेखिको बकसपत्रको लिखतबाट रु. १७,००,०००।- मूल्य राखी आमा मिश्रा कुमारी फुयालबाट छोरी प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माले प्राप्त गरेको	१७,००,०००
४.	आ.व. २०६९/०७०	(क) प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता कायम रहने गरी जिल्ला भक्तपुर चाँगुनारायण ९घ स्थित कि.नं. १४३७ क्षेत्रफल ०-६-०-२, कि.नं. १४३४ क्षेत्रफल ०-४-१-२ र कि.नं. १४०४ क्षेत्रफल ०-४-२-२ भएका जग्गाहरु मिति २०६९/०९/१२ मा मिलिन्द रत्न शाक्यबाट र.नं. १०८८ को राजिनामाको लिखतबाट र.पा. दस्तुर सहित खरिद गरेको	१२,०३,१००
५.	आ.व. २०७०/०७१	(क) प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता कायम रहने गरी जिल्ला भक्तपुर मध्यपुर ठिमी न.पा. १६ स्थित कि.नं. २३१ क्षेत्रफल १५९ व.मि. भएको जग्गा मिति २०७०/०७/१३ मा मीना दाहालबाट र.नं. ६८८ख को राजिनामाको लिखतबाट रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित खरिद गरेको	३१,२०,०००
		(ख) प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता	५३,१६,०००

ख्याल गर्नुपर्ने हुँदा प्रतिवादीले पेश गरेको सम्पत्ति विवरणहरुबाट नै प्रतिवादीसँग १५० तोला सुन र १५०० तोला चाँदी रहेको अवस्था (Balance of probabilities) पुष्टि भएकोले उक्त सुन चाँदी प्रतिवादीसँग नरहेकोले अनौपचारिक रुपमा बिक्री गरी रु. २२,६५,७६४।— प्राप्त गरेको न्यायिक अनुमानका आधारमा पुष्टि हुने देखिएको।

(इ) प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको आयः

- यस शीर्षकमा प्रतिवादीले निजको आय रु. ८,६६,७००।— रहेको भनी प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माले आ.व. २०६६ देखि २०६८ सम्म कालिमाटी स्थित जिलेट स्कूलमा अध्यापन गराई मासिक तलब रु. ४,५००।— का दरले ३ वर्षको तलब जम्मा रु. १,७५,०००।— आम्दानी गरेको जिकिर देखिन्छ।
- त्यसैगरी, प्रतिवादीले २०६९ सालपछि जाँच अवधिभित्र घरमै बसी गुडिया बनाउने, पोते उन्ने कार्य गरी मासिक रु. ९,०००।— का दरले आम्दानी गरेको भनी प्रतिवादीले जिकिर लिएको सम्बन्धमा घरमै बसी गुडिया बनाउने, पोते उन्ने जस्ता कार्य हाल काठमाण्डौमा प्रचलित स्वरोजगार रहेको यथार्थ स्वीकार गर्नुपर्ने र यस प्रकारका आम्दानीमा लिखत प्रमाणको अभाव रहने कुरा पनि सत्य भएको हुँदा गृहिणीले गर्ने स्वरोजगारको आम्दानीलाई मान्यता दिन न्यायोचित हुने देखिँदा न्यायिक अनुमानका आधारमा प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको पारिश्रमिक रु. ३,००,०००।— कायम गरिएको।

(ई) प्रतिवादीकी छोरी सदिक्षा शर्माको आयः

यस शीर्षकमा प्रतिवादीका एकाघर सगोलका छोरी सदिक्षा शर्माले बुढानिलकण्ठ स्कूलमा ट्युशन पढाई विधुतीय माध्यमबाट रु. ५२,०००।— प्राप्त गरेको कुरा वादीले आरोपपत्रको पृष्ठ ८७ मा स्वीकार गरेको नै देखिँदा निजको पारिश्रमिक आय रु. ५२,०००।— गणना हुने देखिएको।

(उ) प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको टिकाटालो, प्रतिवादीकी छोरी सदिक्षा शर्माको टिकाटालो र प्रतिवादीका छोरा सितोष्ण शर्माको टिकाटालोः

नेपाली सामाजिक परम्परा अनुसार गोड्धुवा टिकाटालोबाट आय हुने देखिँदा प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको टिकाटालो वापत रु. २,००,०००।—; प्रतिवादीकी छोरी

		कायम रहने गरी का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. १४ स्थित कि.नं. १७ क्षेत्रफल १३८.८० व.मि. भएको जग्गा र सोमा बनेको घर सहित मिति २०७१/०२/०१ गते विनोदराज देवकोटाबाट र.नं. ७४९१ख को राजिनामाको लिखतबाट रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित रु. ३०,१६,०००।- मा खरिद गरेको देखिए तापनि बिक्रीकर्ता विनोदराज देवकोटाले गरिदिएको कागजको स.ज. ६ मा उक्त घर जग्गा रु. ५२,००,०००।- मा बिक्री गरेको भनी खुलाईदिए अनुसार र रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. १,१६,०००।- सहित को रकममा खरिद गरेको	
६.	आ.व. २०७२/०७३	(क) प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता कायम समेत रहने गरी जिल्ला भक्तपुर दिव्यश्वरी ९ग स्थित कि.नं. ३०० क्षेत्रफल १-९-०-० मध्ये क्षेत्रफल ०-९-०-० जग्गा दयाराम भट्टराईको भागमा र क्षेत्रफल १-०-०-० जग्गा मिति २०७२/०८/१४ मा उक्त जग्गा बबिता फुयालको नाममा रहने गरी मूल्य रु. १८,००,०००।- कायम गरी संगोलनामाको लिखत र.नं. ९६९ख बाट रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित खरिद गरेको	१८,७२,०००
७.	मिति २०७४/०१/०१ देखि आ.व. २०७५/०७६ सम्म	(क) प्रतिवादी बबिता फुयालको नाममा दर्ता कायम रहने गरी जिल्ला ललितपुर, डुकुछाप ७ख स्थित कि.नं. १७९ क्षेत्रफल १-४-१-० जग्गा मिति २०७५/०९/०९ मा उत्तम थापाबाट र.नं. २१४८ग को राजीनामाको लिखतबाट रजिष्ट्रेशन दस्तुर सहित रु. १६,५६,०००।- मा खरिद गरेको लिखतबाट देखिए तापनि र.पा. दस्तुर सहित प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको बयानको स.ज. ३१ को व्यहोरा र प्रतिवादी बबिता फुयालको नाममा रहेको प्राइम कमर्सियल बैंकको खाता नं.	३२,७२,०००

सदिक्षा शर्माको टिकाटालो वापत रु. १,००,०००।— र प्रतिवादीका छोरा सितोष्ण शर्माको टिकाटालो वापत रु. ५०,०००।— न्यायिक अनुमानका आधारमा गणना हुने देखिएको।

(ऊ) ब्याज आयः

प्रतिवादीको विभिन्न बैंकहरुमा बचत खाताहरु रहेकोमा प्राइम कमर्शियल बैंक र बैंक अफ काठमाण्डौको खाताका मौज्दात रकमबाट रु. ४,५४,२६६।— र सहकारी संस्थाको खाताबाट रु. ५८,२३८।— ब्याज प्राप्त भएको तथ्य स्टेटमेन्टबाट पुष्टि भएकोले प्रतिवादीको जिकिर बमोजिम ब्याज आय रु. ५,१२,५०४।— कायम गरिएको।

<u>**व्ययतर्फः**</u>

(क) घर/जग्गा खरिदः

यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. १,७४,६९,१००।— कायम गरिएकोमा प्रतिवादीले घरजग्गातर्फको व्यय रु. १३,४२,०००।— घट्नुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, घर जग्गा खरिदको लिखतमा उल्लिखित मूल्य नै आधिकारिक मूल्य रहेको स्थापित मान्यता रहेकोले अन्यथा नभएसम्म लिखत मूल्य नै कायम हुने देखिँदा वादीले आरोपपत्रको पृष्ठ ६ मा स्वआर्जित घरजग्गाका विवरणमा १० वटा कित्ताका जग्गाहरुको खरिद मूल्य जम्मा रु. १,६१,६९,१००।— कायम गरी गणना गरेकोमा आरोपपत्रको पृष्ठ ३० मा सोको विश्लेषणबाट व्यय जम्मा रु. १,७४,६९,१००।— रहेको दावी पुष्टि हुन सकेको नदेखिएकोले आरोपपत्रको पृष्ठ ६ मा स्वआर्जित घरजग्गाको विवरणमा उल्लिखित मूल्य रु. १,६१,६९,१००।— नै कायम हुने देखिएको।

(ख) घर निर्माणः

यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ६२,३६,२९०।— प्रतिवादीको व्ययमा गणना गरिएकोमा प्रतिवादीले कि.नं. १९१ को जग्गामा बनेको घर आफैले निर्माण गरेकोले ओभरहेड कस्ट र ठेक्का कर गरी २०% घट्नुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा प्रतिवादीको जिकिर मुनासिब नै देखिँदा २०% हुने जम्मा रु.

		०१९०००१७१SH को खाता विवरण अनुसार नै उक्त जग्गा खरिद गरेको	
		जम्मा	**१,७४,६९,१००**

- उल्लिखित १० वटा जग्गाहरुमा भएको व्यय रकम मध्ये प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा दर्ता कायम रहेको जिल्ला भक्तपुर, दिव्यश्वरी ९ग स्थित कि.नं. २१७ क्षेत्रफल १-०-०-० भएको जग्गाको हकमा, आरोपत्रको पृष्ठ ५-६ मा *"(घ) स्व-आर्जित जग्गाको विवरण"* मा प्रत्येक १० वटा जग्गाहरुको खरिद मूल्य उल्लेख गरी जग्गा खरिदमा गरिएको कूल खर्च रु. १,६१,६९,१००।— उल्लेख गरिएकोमा उक्त विवरणको क्र.सं. ५ मा उल्लेख भएको उक्त जग्गाको खरिद मूल्य रु. ४,००,०००।— नभई आमा मिश्रा कुमारी फुयालबाट प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा कायम हुँदाका बखत हालैदेखिको बकसपत्रको लिखतमा उल्लिखित रु. १७,००,०००।— रकम नै प्रतिवादीको व्ययमा कायम हुने देखिन्छ। यस तथ्यलाई आरोपपत्रको पृष्ठ ४३ मा *"आ.व. २०६७/०६८ देखि आ.व. २०६८/०६९ सम्म अवधिको आय व्ययको विवरण"* अन्तर्गत व्यय शीर्षकको सि.नं. ७ को विश्लेषणबाट थप स्पष्ट भएको देखिएको।
- यस सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट *"वस्तुतः कुनै पनि सम्पत्ति खरिद वा निर्माण गर्दा जति रकम लगानी भएको हुन्छ सोही लगानी भएको रकमलाई नै यथार्थ मूल्य मान्नु पर्ने हुन आउँछ। यसरी सम्पत्ति आर्जन गर्दाको अवस्थामा लागेको लागत मूल्य कति हो भन्ने यकिन गर्दा सर्वप्रथम लिखतमा जनिएको वा उल्लेख भएको मूल्यलाई आधिकारिक मूल्य मान्नु पर्ने हुन्छ। किनकि प्रमाण कानूनले अन्यथा प्रमाणित नभएसम्म लिखत प्रमाणलाई सर्वोत्तम प्रमाणको रूपमा मान्दछ। प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १४ ले नियमितरूपमा राखिएको खाता बही, किताब वा अन्य स्रेस्तामा जनिएका कुरा प्रमाणमा लिन हुने कानूनी व्यवस्था गरेको देखिन्छ। तसर्थ उपर्युक्त कानूनी व्यवस्था अनुसार लिखतमा उल्लेख भएको मूल्यलाई प्रमाणमा लिनु पर्ने।"*[५] भन्ने सिद्धान्त प्रतिपादन भएको। प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले सम्मानित अदालतमा गरिदिएको बयान कागजको स.ज. १८ (बुँदा नं. ३) मा उक्त जग्गा रु. ४,००,०००।— मा सासु मिश्राकुमारी फुयालको नाममा खरिद गरेपछि बकसपत्रबाट दर्ता सारिएको र रु. १७,००,०००।— थैली लिखतमा लेखिएको भएता पनि लागत मूल्य रु. ४,००,०००।— मात्र हो भनी लिएको जिकिर मिसिल संलग्न आधार, प्रमाण र सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त समेतको आधारमा पुष्टि हुने देखिँदैन। उक्त जग्गा प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको स्वामित्वमा आएको र निज समेतले जापान बसी गरेको वैदेशिक आयबाट खरिद गरेको देखिएकोले आमा मिश्रा कुमारी फुयालबाट निजको नाममा कायम हुँदाका बखत हालैदेखिको बकसपत्रको लिखतमा उल्लेख भएको रु. १७,००,०००।— रकम नै प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको व्ययमा गणना हुनुपर्ने देखिन्छ।
- आयोगले यस शीर्षकमा उल्लिखित १० वटा जग्गाहरुमा भएको व्यय रकम मध्ये प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नामको जिल्ला भक्तपुर, दिव्यश्वरी ९ग स्थित कि.नं. २१७ क्षेत्रफल १-०-०-० भएको जग्गा आमा मिश्रा कुमारी फुयालबाट प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा

---

[५] *नेपाल सरकार वि. महेन्द्र गौतम समेत,* मुद्दाः गैरकानूनीरूपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको (ने.का.प. २०७४, अंक १, नि.नं. ९७५१)

				१२,७४,२५८।— घटाई घर निर्माणको व्यय जम्मा रु. ४९,८९,०३२।— कायम गरिएको। (ग) **छोरा छोरी अध्ययन गर्दा तिरे बुझाएको शैक्षिक शुल्कः** यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. २८,१८,८००।— कायम गरिएकोमा प्रतिवादीले आफ्नो आयको ३०% जीवन निर्वाह खर्च कट्टा गरिएको र अध्ययन खर्च जीवन निर्वाह खर्चकै अंश भएकोले त्यसतर्फको व्यय शून्य गर्नुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा छोराछोरीको अध्ययन खर्च विद्यालयमा तिरेको शूल्क समेत पृथक बिल भरपाईका आधारमा गणना गरिएको, जीवन निर्वाह खर्चमा समावेश गर्न नमिल्ने न्यायिक सिद्धान्त समेतका आधारमा प्रतिवादीको जिकिर पुग्न नसकी यस शीर्षकमा वादी दावी बमोजिम नै व्यय रु. २८,१८,८००।- कायम हुने देखिएको। (घ) **प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा र निजको एकाघर परिवारको नाममा शेयर खरिदः** यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. १,६६,४४,४७५।— कायम गरिएकोमा प्रतिवादीले प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नामको प्रसिद्ध लिलापति प्रा.लि.को शेयरतर्फ प्रतिवादीको कुनै लगानी नरहेकोले रु. १०,००,०००।— घटाउनुपर्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा लिखत र आरोपपत्रको पृष्ठ १०-१४ सम्ममा प्रतिवादी र परिवारको शेयर विवरण उल्लेख भएको देखिएबाट शेयर खरिदमा लगानी देखिएको र प्रतिवादीले अन्यथा पुष्टि गर्न सकेको नदेखिँदा प्रतिवादीको जिकिर पुष्टि हुने नदेखिएको। (ङ) **प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माका ससुरा हरिप्रसाद फुयाललाई दिएको रकमः** यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ३६,३१,९७४।— कायम गरिएकोमा सो रकम प्रतिवादीले फिर्ता प्राप्त गरी हिसाब मिलान भइसकेको देखिँदा यस शीर्षकमा व्यय शून्य कायम हुने देखिएको। (च) प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको जाँच अवधिको समग्र व्यय सम्बन्धमा आयोगबाट विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्था एवं सहकारी संस्था समेतबाट लिएको कर्जाको चुक्ता तथा साँवा ब्याज सहित तिरे बुझाएको रकम रु. ३६,२१,५५६।—; प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा तथा निजकी श्रीमति समेतको नाममा विभिन्न बीमा कम्पनीहरुबाट जारी बीमालेख नम्बरहरुमा तिरे बुझाएको बीमा प्रिमियम शुल्क रु. ५,५५,७५५।—; शेयर	कायम हुँदाका बखत हालैदेखिको बकसपत्रको लिखतमा उल्लिखित रु. १७,००,०००।— रकम नै प्रतिवादीको व्ययमा कायम गरी प्रतिवादीको व्यय जम्मा रु. १,७४,६९,१००।— कायम गरेकोमा सम्मानित विशेष अदालतबाट आरोपपत्रको पृष्ठ ६ मा स्वआर्जित घरजग्गाको विवरणमा उल्लिखित मूल्य रु. १,६१,६९,१००।— नै कायम हुने देखिएको भनी उक्त कि.नं. २१७ को जग्गाको मिसिल संलग्न तथ्य, आधार, प्रमाण र सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्तको मूल्याङ्कन र विवेचना नै नगरी प्रतिवादीको यस शीर्षकमा जम्मा रु. १,६१,६९,१००।- व्यय कायम हुने गरी भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको। **(आ)** आयोगबाट विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्था एवं सहकारी संस्था समेतबाट लिएको कर्जाको चुक्ता तथा साँवा ब्याज सहित तिरे बुझाएको रकम रु. ३६,२१,५५६।—; प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा तथा निजकी श्रीमति समेतको नाममा विभिन्न बीमा कम्पनीहरुबाट जारी बीमालेख नम्बरहरुमा तिरे बुझाएको बीमा प्रिमियम शुल्क रु. ५,५५,७५५।—; शेयर बिक्री गर्दा ब्रोकरलाई दिएको कमिशन रु. १२,७९०।—; मुद्दति जम्मा रु. ५,२५,०००।—; मोटरसाईकल खरिदमा रु. ४७,०००।—; पूँजीगत लाभकर रु. ४५,७५०।—; प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माकी श्रीमति प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्मा जापान जाँदाको खर्च रु. १,४०,०००।—; जग्गा बकस दिँदा/लिँदा तिरे बुझाएको रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. २४,८६४।—; साथमा रहेको नगद रु. १,५०,०००।— र प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा तथा निजको एकाघर परिवारको नाममा रहेको विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्था एवं सहकारी संस्थामा रहेको अन्तिम मौज्दात रु. २२,६३,२५२।— कायम भएकोमा प्रतिवादीले विवाद नगरेकाले सोही व्यय कायम हुने गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट फैसला भएको। **(इ)** प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीको अन्यथा जिकिर रहेकोमा आयोगको दावी बमोजिम नै छोरा छोरी अध्ययन गर्दा तिरे बुझाएको शैक्षिक शुल्क रु. २८,१८,८००।— र प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा र निजको एकाघर परिवारको नाममा शेयर खरिद रु. १,६६,४४,४७५।— प्रतिवादीको व्ययमा कायम हुने गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट फैसला भएको। **(ई)** प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न आधार कारण र प्रमाणहरुको आधारमा सम्मानित विशेष अदालतबाट घर निर्माण खर्च रु. ४९,८९,०३२।— प्रतिवादीको व्ययमा कायम गरिएको सम्बन्धमा र प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माका ससुरा हरिप्रसाद फुयाललाई दिएको रकम शून्य कायम गरिएको सम्बन्धमा अन्यथा पुष्टि हुने अवस्था नदेखिँदा पुनरावेदक/वादीको जिकिर नरहेको। प्रस्तुत मुद्दामा आयोगबाट **रु. ३,०६,५४,९३२।- (अक्षरेपि तीन करोड छ लाख चौवन्न हजार नौ सय बत्तीस मात्र)** बिगो कायम गरिएकोमा माथि विवेचित आधार, कारण र मिसिल संलग्न प्रमाणहरुबाट आयोगको मागदावी तथा जिकिर, प्रतिवादीको जिकिर र सम्मानित विशेष अदालतको मूल्याङ्कन समेतका आधारमा प्रतिवादीले जम्मा **रु. २,०२,६२,३६०।— (अक्षरेपि दुई करोड दुई लाख बैसाठ्ठी हजार तीन सय साठ्ठी मात्र)** बराबरको सम्पत्ति गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको पुष्टि भएको। अतः माथि विवेचित आधार, कारण र मिसिल संलग्न प्रमाणहरुबाट आयोगले कायम गरेको प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माको जाँच अवधिको समग्र व्यय जम्मा **रु. ४,९३,०७,३७४।— (अक्षरेपि चार करोड त्रियान्नब्बे लाख सात हजार तीन सय चौहत्तर मात्र)** र जाँच अवधिको समग्र वैधानिक आय **रु. २,९०,४५,०१४।— (अक्षरेपि दुई करोड नब्बे लाख पैतालीस हजार चौध मात्र)** देखिएकोले निज प्रतिवादीले **रु. २,०२,६२,३६०।— (अक्षरेपि दुई करोड दुई लाख बैसाठ्ठी हजार तीन सय साठ्ठी मात्र)** बराबरको सम्पत्ति गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको पुष्टि भएको देखिन्छ। सम्मानित विशेष अदालतबाट आंशिक वादी दावी पुग्ने ठहर गरी भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेकोले उक्त त्रुटिपूर्ण फैसला

				बिक्री गर्दा ब्रोकरलाई दिएको कमिशन रु. १२,७९०।—; मुद्दति जम्मा रु. ५,२५,०००।—; मोटरसाईकल खरिदमा रु. ४७,०००।—; पूँजीगत लाभकर रु. ४५,७५०।—; प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माकी श्रीमति प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्मा जापान जाँदाको खर्च रु. १,४०,०००।—; जग्गा बकस दिँदा/लिँदा तिरे बुझाएको रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. २४,८६४।—; साथमा रहेको नगद रु. १,५०,०००।— र प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्मा तथा निजको एकाघर परिवारको नाममा रहेको विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्था एवं सहकारी संस्थामा रहेको अन्तिम मौज्दात रु. २२,६३,२५२।— कायम भएकोमा प्रतिवादीले विवाद नगरेकाले सोही व्यय कायम हुने देखिएको।	बदर गरी प्रस्तुत पुनरावेदन जिकिर बमोजिम प्रतिवादी सुरेश कुमार शर्माले गैरकानुनी रुपमा सम्पत्ति आर्जन गरी अर्का प्रतिवादी बबिता फुयाल शर्माको नाममा उक्त गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको सम्पत्ति राखी भ्रष्टाचार गरेको ठहर गरी आयोगको मागदावी तथा पुनरावेदन जिकिर बमोजिम सजाय गरी सम्पत्ति जफत गरी पाउन मागदाबी लिइएको।

<table>
<tr>
<td>२</td>
<td>गोपाल बहादुर खड्का, शर्मिला खड्का, अमिता लामा (सोदेम्वा) र CG Developers Pvt. Ltd. (विशेष अदालतको मुद्दा नं. ०७५-CR-०१४४ र फैसला मिति २०८०/०३/१५)</td>
<td>गैरकानूनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको।</td>
<td>प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न आधार, कारण र प्रमाणहरुबाट प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले निज सार्वजनिक सेवामा प्रवेश गरेको मिति २०३६/०४/३१ गतेदेखि २०७५।०२।२४ गते सम्मको जाँच अवधिमा आय आर्जन गरेको रकम रु. ८,६४,६९,७५१।५३ (अक्षरुपी आठ करोड चौसाठ्ठी लाख उनान्सत्तरी हजार सात सय एकाउन्न रुपैयाँ र त्रिपन्न पैसा) को तुलनामा विभिन्न शीर्षकहरुमा गरिएका खर्च तथा लगानी रु. २७,३०,७५,३८०।७६ (अक्षरुपी सत्ताईस करोड तीस लाख पचहत्तर</td>
<td><u>फैसला:</u> आंशिक वादी दावी पुग्ने।
<u>विशेष अदालतले फैसला गर्दा लिएका आधार:</u>
<u>आयतर्फ:</u>
(ड) जग्गा बिक्रीबाट प्राप्त आय:
यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ५८,७५,०००।— कायम गरिएकोमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले यस शीर्षकमा कम गणना गरेकोले रु. १,१०,०३,०००।— कायम हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, आरोपपत्रको पृष्ठ ५ मा "(घ) बिक्री गरेको घर/जग्गाको विवरण" शीर्षक अन्तर्गत कि.नं. १३८०, ३२२, २१२५, ९३८, ९३६ समेतका ५ कित्ता जग्गाहरु बिक्री भएको उल्लेख गरेको र सो सबै जग्गाको जम्मा बिक्री मूल्य रु. १,१०,०३,०००।— उल्लेख भएको देखिँदा आयोगको गणना उपयुक्त नदेखिई आरोपपत्रमा उल्लिखित लिखत मूल्य अनुसारको रु. १,१०,०३,०००।— नै कायम हुने देखिएको।
(ढ) विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाबाट लिएको ऋण:
▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ५,३३,३६,०००।— गणना गरिएकोमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले निजले र श्रीमति शर्मिला खड्काले विभिन्न संस्थाहरुबाट र व्यक्तिगत कर्जा</td>
<td>५. प्रस्तुत मुद्दामा वादी र प्रतिवादीको अन्यथा जिकिर नभएका तथा मुख मिलेका आय/व्ययतर्फका शीर्षकहरु बाहेक, सम्मानित विशेष अदालतबाट देहाय बमोजिमका आय र व्ययतर्फका शीर्षकहरुमा आयोगले मूल्याङ्कन गरी कायम गरेको रकमलाई मान्यता नदिई अन्यथा तथा फरक अंक कायम गरी भएको फैसला देहाय बमोजिमका कानुनी आधार र प्रमाणहरुबाट सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको छः
(ख) आयतर्फः
(ऋ) मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको विभिन्न शीर्षकहरुमा आय प्राप्त भएको देखिएको तर निजले उल्लेख नगरेको कूल आय रकमको सम्बन्धमाः
(अ१)प्रस्तुत मुद्दामा आरोपपत्रको आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको उजुरी मिति २०६९/१२/०२ को आयोगको निर्णयले तामेलीमा राख्दाको अवस्था शीर्षकमा मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको निम्न बमोजिम विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले प्रतिवादीको कूल आय रु. १,१६,७९,५५९।— कायम गरेको देखिन्छः
(१क) तलब भत्ताः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको तलब भत्ता वापत जम्मा रु. २३,२६,००३।— कायम गरेको देखिन्छ।
(२क) ऋण आयः
यस शीर्षकमा आयोगले निम्न बमोजिमका संस्थाहरुबाट प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले जम्मा रु. ३६,८०,०००।— ऋण लिएको देखिएकोले उक्त रकमलाई निजको आयमा गणना गरेको देखिन्छः
<table><tr><th>क्र.सं.</th><th>संस्थाको नाम</th><th>ऋण रकम (रु.)</th></tr></table>
</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
<td>हजार तीन सय असी रुपैयाँ र छयहत्तर पैसा) देखिँदा निजको आयभन्दा बढी खर्च तथा लगानी गरेको रकम रु. १८,६६,०५,६२९।२३ (अक्षरुपी अठार करोड छैसाठ्ठी लाख पाँच हजार छ सय उनान्तीस रुपैयाँ र तेईस पैसा) बराबरको सम्पत्तिको वैधानिक स्रोत खुलेको नदेखिएबाट उक्त सम्पत्ति गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको देखिँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (१) बमोजिमको कसूर गरेको पुष्टि भएकोले बिगो रु. १८,६६,०५,६२९।२३ (अक्षरुपी अठार करोड छैसाठ्ठी लाख पाँच हजार छ सय उनान्तीस रुपैयाँ र तेईस पैसा) कायम गरी निजलाई साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १५, दफा १६ग तथा दफा</td>
<td>लिएकोमा यस शीर्षकमा कम गणना गरिएको भनी जिकिर लिएको देखिएको।
▪यस सम्बन्धमा आरोपपत्रको पृष्ठ १० मा "(ज) ऋण वा सापटी लिएको र तिरेको विवरण" शीर्षक अन्तर्गत क.सं. १ देखि ६ सम्म विभिन्न बैंकहरु तथा सहकारीबाट ऋण लिएको भनी उल्लेख गरेकोमा ऋणको योगफल जम्मा रु. ५,९१,३६,०००।— देखिएको।
▪सोको अतिरिक्त आरोपपत्रमा आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत "मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था" शीर्षक अन्तर्गत सि.नं. ११ अनुसार रु. ४५,००,०००।—; सि.नं. ११९ अनुसार रु. ३०,००,०००।—; सि.नं. १३१ अनुसार रु. ५०,००,०००।—; सि.नं. १४६ अनुसार रु. १२,००,०००।— र सि.नं. १६३ अनुसार रु. ५०,००,०००।— गरी जम्मा रु. १,८७,००,०००।— थप ऋण वापत प्राप्त गरेको भनी आरोपपत्रमै उल्लेख गरेको र सो ऋण प्रतिवादीको आयमा गणना गरेको नदेखिँदा सो रकम रु. १,८७,००,०००।— पनि प्रतिवादीको ऋण आयमा समावेश गर्नुपर्ने देखिएको।
▪यसको अतिरिक्त प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. बाट लिएको ऋण वापत को ब्याज आरोपपत्रको पृष्ठ ४२ को सि.नं. २० अनुसार रु. ५८,०००।—; सि.नं. २१ अनुसार रु. ६२,०००।—; सि.नं. २२ अनुसार रु. ३८,०००।— र सि.नं. २३ अनुसार रु. ५८,०००।— तिरेको भनी उल्लेख गरेको देखिएको, वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. को च.नं. ०७२/१२ मिति २०७२/०८/२५ को पत्रबाट पनि प्रतिवादीले उक्त संस्थाबाट ऋण लिएको भन्ने देखिएको र</td>
<td>
<table>
<tr><td>१</td><td>वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि.</td><td>२९,००,०००</td></tr>
<tr><td>२</td><td>कर्मचारी सञ्चय कोष</td><td>७,८०,०००</td></tr>
<tr><td colspan="2">जम्मा</td><td>३६,८०,०००</td></tr>
</table>
(३क) जग्गा बिक्रीबाट प्राप्त आयः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले निम्न बमोजिमका जग्गाहरु बिक्री गरी जम्मा रु. ५१,२८,०००।— रकम प्राप्त गरेको देखिँदा उक्त रकमलाई निजको आयमा गणना गरेको देखिन्छः
<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>जग्गाको विवरण</th><th>आय (रु.)</th></tr>
<tr><td>१</td><td>प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा रहेको जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, साँगा ९क स्थित कित्ता नं. ९३८ को क्षेत्रफल १-७-१-१ भएको जग्गा कोमल बिजनेस प्रा.लि. लाई बिक्री गरेको</td><td>१५,००,०००</td></tr>
<tr><td>२</td><td>प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा रहेको जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, साँगा ९क स्थित कित्ता नं. ९३६ को क्षेत्रफल ०-९-१-३ जग्गा कोमल बिजनेस प्रा.लि. लाई बिक्री गरेको</td><td>६,७८,०००</td></tr>
<tr><td>३</td><td>प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको नाममा रहेको जिल्ला ललितपुर, बडिखेल १ स्थित कित्ता नं. ३२२ को क्षेत्रफल १-२-०-० जग्गा रत्नसिंह बस्नेतलाई बिक्री गरेको</td><td>२९,५०,०००</td></tr>
<tr><td colspan="2">जम्मा</td><td>५१,२८,०००</td></tr>
</table>
(४क) परामर्श वापतको आम्दानीः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले SILT Consultants (P.) Ltd. मा राय परामर्श प्रदान गरे वापत रु. ५,४५,५५६।— आम्दानी गरेको देखिँदा उक्त रकमलाई निजको आयमा गणना गरेको देखिन्छ।
(अ२) त्यसैगरी, आरोपपत्रको आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत मिति २०६९/१२/०२ गते आयोगबाट फायल तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा निजले उल्लेख नगरेका आय तथा व्यय शीर्षकमा मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले उल्लेख नगरेका निम्न बमोजिम विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले प्रतिवादीको कूल आय रु. ३,३३,९४०।— कायम गरेको देखिन्छः
(१क) जग्गा बिक्रीबाट प्राप्त आयः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले निम्न बमोजिमका जग्गाहरु
</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
<td>२९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुन र निज प्रतिवादी नेपाल सरकारको विशिष्ट श्रेणीको हैसियतको पदबाट अवकाश भएकोले निजलाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २४ बमोजिम सजाय हुनका साथै निज गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको स्रोत नखुलेको चल/अचल सम्पत्ति समेत साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६ग तथा दफा २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख बमोजिम जफत हुन र अपुग बिगोको हकमा निज तथा निजको एकासगोल परिवारका सदस्यको नाममा हाल कायम रहेको चल</td>
<td>भरतप्रसाद श्रेष्ठ, ओमप्रसाद रेग्मी समेतले उक्त संस्थाबाट प्रतिवादीले ३५ लाख रुपैयाँ ऋण लिनु भएको थियो भनी अदालतमा बकपत्र गरेको देखिएको हुँदा प्रतिवादीले उक्त संस्थाबाट लिएको ऋणको व्याज तिरेको भनी प्रतिवादीको खर्चमा गणना गर्ने तर सोही संस्थाबाट लिएको ऋण प्रतिवादीको आयमा गणना नगर्ने वादीको कार्य मनासिब नदेखिँदा प्रतिवादीले उक्त संस्थाबाट ३५ लाख रुपैयाँ ऋण लिएको देखिएकोले रु. ३५,००,०००।— आयमा गणना हुनुपर्ने देखिएको।
▪त्यसैगरी, कृषि विकास बैंकको मिति २०७९/०५/२७ को पत्रानुसार प्रतिवादीले उक्त बैंकबाट रु. ९,३७,५५६।—; राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको मिति २०७९/०९/२२ को पत्रानुसार शर्मिला खड्काको मुद्दति कर्जा रु. १३,५०,०००।— र प्रतिवादी गोपाल खड्काले रु. २२,००,०००।— कर्जा लिएको देखिँदा सो समेत प्रतिवादीको आयमा गणना हुनुपर्ने देखिएको।
▪प्रतिवादीले डिल्ली सुवेदी, भरतप्रसाद श्रेष्ठ, सुनिल चालिसे, शान्तभाई श्रेष्ठ, सरस्वती विष्ट समेतसँग लिएको व्यक्तिगत कर्जा सापटी पनि गणना हुनुपर्ने प्रतिवादीको जिकिर तथ्य प्रमाणबाट पुष्टि नभएकोले प्रतिवादीको उक्त जिकिरसँग सहमत हुन नसकिएको।
▪यसरी प्रतिवादीहरुले विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट जाँच अवधिमा जम्मा रु. ८,५८,२३,५५६।— ऋण लिएको पुष्टि भएको अवस्थामा यस शीर्षकमा प्रतिवादीको जम्मा रु. ८,५८,२३,५५६।— आयमा गणना गर्नुपर्ने देखिएको।
(ण) घर बहालबाट प्राप्त आयः
▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट प्रतिवादीले</td>
<td>बिक्री गरी जम्मा रु. १,१४,०००।— रकम प्राप्त गरेको देखिँदा उक्त रकमलाई निजको आयमा गणना गरेको देखिन्छः
<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>जग्गाको विवरण</th><th>आय (रु.)</th></tr>
<tr><td>१</td><td>मिति २०४३/०१/२१ मा जिल्ला सिन्धुली, सोल्पाठाना ६क को कित्ता नं. १८ को जग्गा बिक्री गरेको</td><td>३३,०००</td></tr>
<tr><td>२</td><td>मिति २०४३/०१/२१ मा जिल्ला सिन्धुली, सोल्पाठाना ६क को कित्ता नं. २२ को जग्गा बिक्री गरेको</td><td>१७,०००</td></tr>
<tr><td>३</td><td>मिति २०५४/१०/१५ मा जिल्ला सिन्धुली, सोल्पाठाना ६क को कित्ता नं. ४९ को जग्गा बिक्री गरेको</td><td>२४,०००</td></tr>
<tr><td>४</td><td>मिति २०६५/०५/०९ मा जिल्ला सिन्धुली, सोल्पाठाना ६क को कित्ता नं. ६५ को जग्गा बिक्री गरेको</td><td>४०,०००</td></tr>
<tr><td></td><td>जम्मा</td><td>१,१४,०००</td></tr>
</table>
(२क) विप्रेषण आयः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले मिति २०६४/०६/२२ मा प्रभु फाईनान्स कम्पनी लिमिटेड मार्फत प्राप्त गरेको रु. १,२५,९४०।— र मिति २०६९/०४/२६ मा Western Union money transfers मार्फत प्राप्त गरेको रु. ४०,०००।— गरी जम्मा रु. १,६५,९४०।— निजको आयमा गणना गरेको देखिन्छ।
(३क) शेयर बिक्रीबाट प्राप्त आयः
यस शीर्षकमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको छोरा रिजन खड्काको नाममा रहेको एभरेष्ट बैंकको २० कित्ता शेयर मिति २०६५/०३/०८ मा बिक्री गरी प्राप्त रु. ५४,०००।— निजको आयमा गणना गरिएको देखिएको।
(अ३)माथि उल्लेख भए बमोजिम मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले कायम गरेको प्रतिवादीको कूल आय रु. १,१६,७९,५५९।— र उक्त मितिमा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले उल्लेख नगरेका विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले कायम गरेको प्रतिवादीको कूल आय रु. ३,३३,९४०।— गरी जम्मा रु. १,२०,१३,४९९।— प्रतिवादीको आयमा समावेश हुनुपर्ने अवस्था देखिएको। आरोपपत्रमा समेत मिति २०६९/१२/०२ सम्मको आय रु. १,२०,१३,४९९।— नै उल्लेख गरिएको छ। प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का सार्वजनिक सेवा प्रवेश गरेको मिति २०३६/०४/३१ गतेदेखि आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय भएको मिति २०६९/१२/०२ सम्मको अवधिमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जम्मा रु. १,२०,१३,४९९।— आयमा कायम नै नगरी उक्त आय रकमको सम्बन्धमा विश्लेषण</td>
</tr>
</table>

अचल सम्पत्तिबाट असुल उपर हुन समेत मागदावी लिइएको।

साथै, मिसिल संलग्न आधार कारण र प्रमाणहरुबाट प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले सार्वजनिक सेवाको पदमा रही आफ्नो पदको दुरुपयोग गरी गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको स्रोत नखुल्ने सम्पत्ति निज र निजकी श्रीमति शर्मिला खड्का, अमिता लामा (सोदेम्वा) र CG Developers Pvt. Ltd., Sanepa को नाममा लगानी तथा खर्च गरेको देखिएकोले स्रोत नखुलेको सम्पत्ति जफत गर्ने प्रयोजनार्थ मात्र साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १६ग; दफा २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ४७ तथा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा २९ख बमोजिम प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काकी श्रीमति

बहाल कर रकम कर कार्यालय तथा नगरपालिकामा दाखिला गरेको नदेखिएको र बहाल कर दाखिल गरेको पुष्टि हुने कागजबाट देखिन नआएकोले जम्मा रु. १३,५६,०००।— मात्र आय गणना गरिएकोमा प्रतिवादीले जिल्ला काठमाण्डौ, का.म.न.पा. वडा नं. ३२ को कि.नं. १०२५; जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु वडा नं. ३(ख) को कि.नं. १५२२ र कि.नं. १५२३ तथा जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु वडा नं. ६क को कि.नं. ८११ का जग्गामा रहेका घरहरुको घर भाडा गणना हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिएको।

- यस सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट दुई अढाई तल्लाको घरको एक तल्लामा आफू बसी अर्को तल्ला भाडामा लगाई घर भाडाबाट केही आय प्राप्त भएको तर्कसङ्गत जिकिर गरिन्छ र त्यो मिसिल प्रमाणबाट विश्वासलायक देखिन आउँछ भने भाडा सम्झौता वा कर तिरेको प्रमाण खोजिरहनु नपर्ने अवस्था हुन सक्दछ भनी विभिन्न मुद्दामा स्वीकार गरेको देखिएको सन्दर्भमा प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नामको जिल्ला काठमाण्डौ, का.म.न.पा. वडा नं. ३२ को कि.नं. १०२५ मा रहेको तीन तल्ले घर २०४० सालमा बनेको भन्ने आरोपपत्रमै उल्लेख भएको देखिएको र सो घरको भुइँ तल्ला र पहिलो तल्ला रमेशकुमार श्रेष्ठलाई प्रति महिना रु. २०,०००।— तिर्ने गरी सम्झौता गरी मिति २०५०/०४/०१ देखि भाडा दिएको भन्ने प्रतिवादीको जिकिर बमोजिम २०५० सालदेखि जाँच अवधिसम्मको लाग्ने कर कट्टा गर्दा जम्मा रु. ५४,७३,०८६।४६ गणना हुने देखिएको।
- प्रतिवादीले जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु वडा नं. ३(ख) को कि.नं. १५२२ र कि.नं. १५२३ को जग्गामा रहेको घर २०७१ सालमा खरिद गरेको तथा जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु वडा नं. ६क को कि.नं.

तथा मूल्याङ्कन समेत नगरी आधार, कारण र प्रमाण बिना रु. १,२०,१३,४९९।— प्रतिवादीको आयमा बाहेक गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको।

(ललृ) जग्गा बिक्रीबाट प्राप्त आयः

यस शीर्षकमा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय भएको मिति २०६९/१२/०२ पछि प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले निम्न बमोजिमका जग्गाहरु बिक्री गरी जम्मा रु. ५८,७५,०००।— रकम प्राप्त गरेको देखिँदा उक्त रकमलाई आरोपपत्रमा निजको आयमा गणना गरिएको देखिएको।

क्र.सं.	जग्गाको विवरण	आय (रु.)
१	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको नाममा रहेको जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, महादेवस्थान १ स्थित कित्ता नं. २१२५ को क्षेत्रफल २-०-०-० जग्गा मिति २०७०/०१/३० मा सरोज खनाललाई बिक्री गरेको	२९,००,०००
२	प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा रहेको जिल्ला ललितपुर, टिकाथली ५ स्थित कित्ता नं. १३८० को क्षेत्रफल ०-३-०-० जग्गा मिति २०७०/१०/१३ मा सिता गौतमलाई बिक्री गरेको	२९,७५,०००
	जम्मा	**५८,७५,०००**

- आरोपपत्रको पृष्ठ ५ मा *"(घ) बिक्री गरेको घर/जग्गाको विवरण"* शीर्षक अन्तर्गत कि.नं. १३८०, ३२२, २१२५, ९३८, ९३६ समेतका ५ कित्ता जग्गाहरु मध्ये कि.नं. ३२२, कि.नं. ९३८ र कि.नं. ९३६ का ३ कित्ता जग्गाहरु आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत प्रतिवादी **गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको उजुरी मिति २०६९/१२/०२ को आयोगको निर्णयले तामेलीमा राख्दाको अवस्था** शीर्षकमा मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जग्गा बिक्रीबाट प्राप्त आय शीर्षकमा प्रतिवादीको जम्मा आय रु. ५१,२८,०००।— कायम भइसकेको देखिन्छ। उल्लिखित कि.नं. ३२२, कि.नं. ९३८ र कि.नं. ९३६ का ३ कित्ता जग्गाहरुको बिक्री मूल्य दोहोरो गणना हुने गरी उल्लिखित सबै ५ कित्ता जग्गाहरु कै बिक्री मूल्य रु. १,१०,०३,०००।— प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको आयमा कायम गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको छ। यसरी, मिति २०६९/१२/०२ मा तामेलीमा रहनु

शर्मिला खड्का, अमिता लामा (सोदेम्वा) र CG Developers Pvt. Ltd., Sanepa लाई प्रतिवादी कायम गरी उक्त सम्पत्ति जफत हुन मागदावी लिइएको।

८११ को जग्गामा रहेको घर २०७४ सालमा खरिद गरेको देखिएको र सो घर को-कसलाई, कहिले देखि के-कति भाडामा लगाएको हो, सोको स्पष्ट जिकिर, जिकिर पुष्टि हुने सम्झौता, कर तिरेको कागज लगायतका प्रमाण पेश गरी जिकिरलाई पुष्टि गर्न नसकेकोले उक्त घरको घर बहाल प्रतिवादीको आयमा गणना गर्न नमिल्ने देखिएको।

- यसरी यस शीर्षकमा जम्मा रु. ५४,७३,०८६।४६ प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको आयमा गणना हुने देखिएको।

(त) विदेशबाट विप्रेषण आयः

- यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ८,२६,९१३।५४ गणना गरिएकोमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का समेतले छोरा रिजन खड्का र बुहारीले चिनेका मानिस मार्फत हुण्डी मार्फत प्रतिवादीलाई अष्ट्रेलियाबाट पठाएको अष्ट्रेलियन डलर ६,५०,६२०।— को तत्कालीन अवस्थाको विनिमय दरमा हुने नेपाली रु. ४,९५,७०,३४१।— पठाएको भनी जिकिर लिएको र निजको सम्बन्धित खाताको बैंक स्टेटमेन्टबाट समेत सो पुष्टि भएको देखिएको भनी रिजन खढ्काले बयान गरेको हुँदा सो रकम प्रतिवादीको आयमा गणना हुनुपर्छ भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, मिति २०७०/०९/२६ मा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको सिभिल बैंकमा रहेको खातामा अष्ट्रेलियबाट रु. ८,२६,९१३।५४ प्राप्त भई जम्मा भएको भनी आरोपपत्रमा आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत *"मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था"* शीर्षक अन्तर्गत सि.नं. २० मा उल्लेख भई सोही रकम प्रतिवादिको आयमा गणना भएको देखिएको र सो रकम बाहेक प्रतिवादीको जिकिर बमोजिम

पूर्व नै गणना गरिसकिएको जग्गाको आम्दानीलाई सम्मानित विशेष अदालतबाट मिति २०६९/१२/०२ पछाडिको आम्दानीमा दोहोरो हिसाब गर्दा रु. ५१,२८,०००।— फरक परेको।

(ऐ) विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाबाट लिएको ऋणः

- यस शीर्षकमा आयोगले तामेलीमा राख्ने निर्णय भएको मिति २०६९/१२/०२ पछि प्रतिवादीले निम्न बमोजिमका विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाबाट जम्मा रु. ५,३३,३६,०००।— रकम प्राप्त गरेको कुरा आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत **मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था** शीर्षकमा उल्लेख गरी आरोपपत्रमा उक्त रकमलाई प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको आयमा गणना गरेको देखिएको।

क.सं.	**आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था शीर्षकको सि.नं.**	**ऋणको विवरण**			
		लिनेको नाम	**दिने व्यक्ति तथा संस्थाको नाम**	**मिति**	**ऋण रकम (रु.)**
१	११	प्रतिवादीहरु गोपाल बहादुर खड्का र शर्मिला खड्का	Civil Bank Ltd.	विभिन्न मिति	४५,००,०००
२	८३	रिजन खड्का	Prabhu Bank Ltd.	२०७३/०७/२२	२६,३६,०००
३	८९	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का	जोर्बा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	२०७३/०८/०९	६०,००,०००

प्रतिवादीलाई वैधानिक रुपमा कुनै बैंक वा आधिकारिक माध्यमबाट रकम पठाएको पुष्टि हुने कागज प्रमाण प्रतिवादीले पेश गर्न सकेको नदेखिँदा केवल प्रतिवादीको जिकिर मात्रको आधारमा थप रकम गणना गर्न मिल्ने नदेखिएको।

- त्यसैगरी, प्रतिवादीलाई ज्वाइँ रोशन राउतले क्यानडाबाट रु. ५,००,०००।–; छोरी क्षमता खड्काले रु. ५,००,०००।–; हेमा न्यौपानेले रु. ६६,५४४।– र अमित पोखरेलले रु. ४०,०००।– गरी जम्मा रु. ११,०६,५४४।– पठाएको रकम पनि प्रतिवादीको आयमा गणना हुनुपर्ने भनी प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, मिसिल र प्रतिवादीबाट पेश भएका प्रमाण कागज हेर्दा रोशन राउतले रु. ५,००,०००।– र क्षमता खड्काले रु. ५,००,०००।– Western Union money transfers को वैधानिक माध्यमबाट ०३/०५/२०१५ मा क्यानडाबाट र हेमा न्यौपानेले रु. ६६,५४४। Western Union money transfers मार्फत ०२/२२/२०१४ मा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्कालाई पठाएको देखिँदा सो सबै रकम रु. १०,६६,५४४।– आयोगले गणना गरेको रु. ८,२६,९१३।५४ मा थप भई जम्मा रु. १८,९३,४५७।५४ प्रतिवादीको आयमा कायम हुने देखिएको।

(थ) प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जाँच अवधिको समग्र आय सम्बन्धमा आयोगबाट प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको पारिश्रमिक बचत रु. ४०,५७,१५५।४७; प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का अवकाश हुँदा औषधी उपचार, बिदा र सञ्चय कोष वापत प्राप्त आय रु. २९,२२,६९८।२८; पेन्सन वापत प्राप्त आय रु. १४,७८,४८२।२४; सवारी साधन बिक्रीबाट प्राप्त आय रु. ३५,००,०००।– र

			लि.		
४	९५	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का	जोर्बा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	२०७३/०९/२८	२,००,००,०००
५	११९	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का	सुन्दरप्रसाद पाण्डे	२०७४/०४/१८	३०,००,०००
६	१२८	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का	जोर्बा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	२०७४/०७/२०	६०,००,०००
७	१३१	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का	जोर्बा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	२०७४/०७/२६	५०,००,०००
८	१४६	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का	जोर्बा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	२०७५/०२/२१	१२,००,०००
९	१६३	प्रतिवादी गोपाल	जोर्बा बचत	२०७५/०४/०८	५०,००,०००

प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको छोरा रिजन खड्का र बुहारी सम्बृद्धि बस्नेतको पारिश्रमिक बचत रु. ११,०४,००३।— कायम भएकोमा प्रतिवादीहरुको फरक जिकिर नभई मुख मिलेकै देखिएको।

(द) **आयोगले गणना नगरेका तर प्रतिवादीले जिकिर लिएका निम्न आय शीर्षकहरुको सम्बन्धमाः**

(ऊ) **कृषि आयः**

प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको २०४७ सालमा वण्डा हुनु अगाडिदेखिको पैत्रिक सम्पत्ति भएको आरोपत्रमै स्वीकार गरेको हुँदा यस शीर्षकमा जम्मा रु. ३०,०५,९४०।— गणना गरिनु पर्छ भनी प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, प्रतिवादिको सिन्धुली र उदयपुर जिल्लाहरुमा पैत्रिक जग्गा रहेको विवरण आरोपत्रको पृष्ठ ३ र ४ मै उल्लेख भएको र प्रतिवादीले कृषि उत्पादन पुष्टि हुने स्थानीय निकायको सिफारिस पनि पेश गरेको देखिन्छ। "*वस्तुतः कृषिबाट आय हुने कुरालाई इन्कार गर्न सकिँदैन। कुन वर्ष कुन जग्गाबाट कति आय हुने भन्ने कुरा यकिनसाथ भन्न पनि सजिलो छैन। जमिनको प्रकृति, सिँचाईको उपलब्धता, मौसम, प्रविधिको प्रयोग, वालीको छनौट, बजार भाउ आदि जस्ता कुराले निश्चितरूपमा कृषि आयलाई प्रभावित गरेको हुन्छ। त्यसैले कृषि आय यकिन गर्ने गणितीय मापदण्ड हुन सक्ने देखिँदैन। तथापि कृषि आय हुने कुरालाई स्वीकार गरिसकेपछि कुनै मापदण्ड अवलम्बन गरी कृषि आयको सम्बन्धमा निष्कर्षमा पुग्नु पर्ने नै हुने।*" भन्ने सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट *नेपाल सरकार वि. महेन्द्र गौतम समेत* भएको गैरकानुनी रुपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको (ने.का.प.

		बहादुर खड्का	तथा ऋण सहकारी संस्था लि.		
				जम्मा	**५,३३,३६,०००**

▪प्रस्तुत मुद्दामा आरोपपत्रको पृष्ठ १० मा *"(ज) ऋण वा सापटी लिएको र तिरेको विवरण"* शीर्षकमा क्र.सं. ४ को ऋण लिएको रकम रु. २,००,००,०००।— भुलवश उल्लेख मात्र भएको देखिएको तर आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत **मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था** शीर्षकको सि.नं. १३१ बमोजिम रु. ५०,००,०००।— नै आयोगबाट प्रतिवादीको आयमा समावेश गरिएको देखिन्छ। त्यसैगरी, उक्त *"(ज) ऋण वा सापटी लिएको र तिरेको विवरण"* शीर्षकमा नै निम्न बमोजिमको प्रतिवादीले लिएको ऋण विवरण उल्लेख हुन छुट मात्र भएको देखिएको तर आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत **मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था** शीर्षकमा उक्त छुट हुन गएको प्रतिवादीले लिएको ऋण विवरण बमोजिम रु. ९२,००,०००।— नै आयोगबाट प्रतिवादीको आयमा समावेश गरी यस शीर्षकमा जम्मा रु. ५,३३,३६,०००।— प्रतिवादीको आयमा कायम गरिएको तथ्य स्पष्ट र पुष्टि भएको देखिएको।

क्र.सं.	**आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था शीर्षकको सि.नं.**	**ऋणको विवरण**			
		लिनेको नाम	**दिने व्यक्ति तथा संस्थाको नाम**	**मिति**	**ऋण रकम (रु.)**
१	११९	प्रतिवादी गोपाल	सुन्दरप्रसाद पाण्डे	२०७४/०४/१८	३०,००,०००

२०७४, अंक १, नि.नं. ९७५१) मुद्दामा फैसला भएको सन्दर्भमा प्रतिवादीको उक्त दुबै जिल्लाको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल करिब सवा बिघा देखिएको र आफैले खेती गरेको अवस्था नदेखिँदा प्रति वर्ष प्रति बिघा बीस हजार रुपैयाँका दरले आम्दानी हुने न्यायोचित अनुमान गर्दा प्रतिवादीको यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा जम्मा रु. ६,७५,०००।— गणना हुनुपर्ने देखिएको।

(ऋ) बैंक ब्याजः

यस शीर्षकमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले निज र निजको परिवारका नाममा विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेका खाताहरुको मौज्दात रकमको ब्याज वापत जम्मा रु. ५९,५६,६२८।५४ आम्दानी भएको भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, प्रतिवादीहरु र निजका छोराछोरी समेतको विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थामा जम्मा ५५ वटा खाताहरु रहेको र ती खातामा जम्मा रु. २,७१,५३,४२१।६४ मौज्दात रहेको भनी आरोपपत्रको पृष्ठ ७ देखि ९ सम्ममा उल्लेख भएको देखिएको र प्रतिवादिको बयान साथ पेश भएको बैंक स्टेटमेन्ट समेतका कागजबाट पुष्टि भएकोले प्रतिवादीले दावी गरेबमोजिमको रकम रु. ५९,५६,६२८।— गणना हुनुपर्ने देखिएको।

(ऌ) परामर्श वापतको आम्दानीः

- यस शीर्षकमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले SILT Consultants (P.) Ltd. र Integrated Management and Engineering Research Consultancy (P.) Ltd. मा परामर्श सेवा प्रदान गरेकोमा ती संस्थाले प्रदान गरेको पारिश्रमिक क्रमशः रु. ५,४५,५५६।— र रु. १४,००,०००।— गणना हुनुपर्ने भनी

		बहादुर खड्का			
२	१४६	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का	जोर्बा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	२०७५/०२/२१	१२,००,०००
३	१६३	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का	जोर्बा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	२०७५/०४/०८	५०,००,०००
				जम्मा	**९२,००,०००**

- यसरी, आरोपपत्रको पृष्ठ १० मा *"(ज) ऋण वा सापटी लिएको र तिरेको विवरण"* मा Cash Flow Chart भन्दा फरक हुने गरी भुलवश केही रकम फरक गल्लेख भएको र केही रकम छुट हुन गए पनि उक्त शीर्षकको जम्मा रकम रु. ५,३३,३६,०००।— नै हुनेमा सो ऋण वा सापटी लिएको र तिरेको विवरणमा राम्रो गरी हिसाब नगरी मिसिल संलग्न प्रमाणहरुको यथोचित र उचित मूल्याङ्कन नगरी सतही रुपमा प्रतिवादीको ऋण आय रु. ५,९१,३६,०००।— गणना गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको।
- त्यसैगरी, आरोपपत्रमा आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत *"मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था"* शीर्षक अन्तर्गत सि.नं. ११ अनुसार रु. ४५,००,०००।—; सि.नं. ११९ अनुसार रु. ३०,००,०००।—; सि.नं. १३१ अनुसार रु. ५०,००,०००।—; सि.नं. १४६ अनुसार रु. १२,००,०००।— र सि.नं. १६३ अनुसार रु. ५०,००,०००।— गरी जम्मा रु. १,८७,००,०००।— थप ऋण वापत प्राप्त गरेको भनी आरोपपत्रमै उल्लेख गरेको र सो ऋण प्रतिवादीको आयमा गणना गरेको नदेखिँदा सो रकम रु. १,८७,००,०००।— पनि प्रतिवादीको ऋण आयमा समावेश हुने भनी सम्मानित विशेष अदालतबाट फैसला भएको देखिन्छ। तर, आरोपपत्रमा आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत *"मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था"* शीर्षक अन्तर्गत पृष्ठ ४४ सि.नं. ११ अनुसार रु. ४५,००,०००।— र पृष्ठ ६१ सि.नं. १३१

				प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, प्रतिवादीले SILT Consultants (P.) Ltd. मा राय परामर्श प्रदान गरे वापत रु. ५,४५,५५६।— आम्दानी गरेको भनी आरोपपत्रको पृष्ठ ३६ मा आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) मा उल्लेख भएकोमा सो गणना हुनुपर्ने देखिएको। ▪ त्यसैगरी, Integrated Management and Engineering Research Consultancy (P.) Ltd. मा प्रतिवादीले काम गरेको भए तापनि कन्सल्टेन्सी घाटामा गएकोले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्कालाई कुनै पनि पारिश्रमिक रकम नदिएको भनी उक्त संस्थाबाट खुलिआएको देखिँदा प्रतिवादीको जिकिरसँग सहमत हुन नसकिएको। **(ऍ) टिकाटालो र दान दक्षिणाः** यस शीर्षकमा प्रतिवादी शर्मिला खड्काले दाइजो, पेवा, टिकाटालोबाट प्राप्त रकम र प्रतिवादीकी बुहारी सम्बृद्धि बस्नेतले विवाहपछि माइतिबाट दिएको दाइजो पेवा समेतबाट प्राप्त रु. २५,००,०००।— बाट शेयर खरिद गरेकी हुँदा उक्त रकम प्रतिवादीको आयमा गणना हुनुपर्छ भनी प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, प्रतिवादीहरुको पारिवारिक हैसियत र पृष्ठभूमिलाई समेत विचार गरी प्रस्तुत मुद्दामा न्यायोचित अनुमानका आधारमा दशैं, तीज, पास्नी जस्ता अवसरमा प्राप्त हुने धन वापत प्राप्त आय गणना गर्नुपर्ने भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट व्याख्या भएको सन्दर्भमा प्रतिवादीको जिकिर तथा न्यायिक अभ्यास बमोजिम सम्बृद्धि बस्नेतको रु. १०,००,०००।— र प्रतिवादी शर्मिला खड्काको रु. ५,००,०००।— यस शीर्षकमा आय कायम गर्नु न्यायोचित हुने देखिएको।	अनुसार रु. ५०,००,०००।— प्रतिवादीले लिएको ऋण रकम समावेश भई आरोपपत्रमा नै प्रतिवादीको आयमा कायम भइसकेको स्पष्ट देखिन्छ। त्यस्तै, आरोपपत्रको पृष्ठ ५९ सि.नं. ११९ अनुसार रु. ३०,००,०००।—; पृष्ठ ६३ सि.नं. १४६ अनुसार रु. १२,००,०००।— र पृष्ठ ६५ सि.नं. १६३ अनुसार रु. ५०,००,०००।— प्रतिवादीले लिएको ऋण रकम आरोपपत्रमा आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत *"मिति २०६९/१२/०२ पछि हालसम्मको आय व्ययको अवस्था"* शीर्षकमा समावेश भई प्रतिवादीको आयमा गणना भइसकेको देखिएको अवस्थामा सम्मानित विशेष अदालतको फैसलामा सो ऋण वा सापटी प्रतिवादीको आयमा गणना नगरिएको भन्ने उल्लेख गरी दोहोरो गणना हुने गरी यस शीर्षकमा प्रतिवादीको आयमा रु. १,८७,००,०००।— थप गणना गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको छ। ▪त्यस्तै, आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत प्रतिवादी **गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको उजुरी मिति २०६९/१२/०२ को आयोगको निर्णयले तामेलीमा राख्दाको अवस्था** शीर्षकको सि.नं. २ मा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको ऋण आय शीर्षकमा आयोगबाट प्रतिवादीले वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. बाट लिएको ऋण रु. २९,००,०००।— आयमा कायम गरिएको देखिन्छ। साथै, प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले लुकाई छिपाई राखेको ऋण वापत तिरेको ब्याज शीर्षकमा आयोगबाट आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत **मिति २०६९/१२/०२ गते आयोगबाट फायल तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा निजले उल्लेख नगरेका आय तथा व्यय** शीर्षकको सि.नं. २०, २१, २२ र २३ मा क्रमशः रु. ५८,०००।—; रु. ६२,०००।—; रु. ३८,०००।— र रु. ५८,०००।— गरी जम्मा रु. २,१६,०००।— प्रतिवादीले वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. लाई ब्याज वापत तिरेको उक्त रकमलाई निजको व्ययमा कायम गरिएको देखिन्छ। यसरी, प्रतिवादीले वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. बाट लिएको ऋण रु. २९,००,०००।— आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत प्रतिवादी **गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको उजुरी मिति २०६९/१२/०२ को आयोगको निर्णयले तामेलीमा राख्दाको अवस्था** शीर्षकमा आयोगबाट कायम गरिएको प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको कूल आय रु. १,१६,७९,५५९।— रकममा नै समावेश भइसकेको र प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट	

				(ऐ) **सहयोग/सापटी फिर्ताः** प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले Osho Tapoban लाई रु. २५,००,०००।— सहयोग दिएको र अशोक अग्रवाललाई रु. ३५,६०,०००।— सापटी दिएकोमा सो रकम प्रतिवादीको व्ययमा गणना गरेको देखिन्छ। Osho Tapoban लाई दिएको सहयोग रकम फिर्ता गरेको भनी उक्त संसथाको मिति २०८०/०३/०६ को पत्र प्राप्त भएको र अशोक अग्रवालले पनि रु. ३५,६०,०००।— सापटी फिर्ता गरेको भनी बकपत्र गरेक देखिँदा उक्त दुबै रकम यस शीर्षकमा प्रतिवादीको आयमा गणना हुने देखिएको। (ए) **अन्य आम्दानीः** प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले कि.नं. ७७ समेतका जग्गा बिक्री गर्दा बुबा गणेश बहादुर खड्काले निजलाई रु. ६५,००,०००।— दिएको र अमेरिकामा बस्ने भाइ विनोद खड्का र बुहारी गिता कुमारी भण्डारी (खड्का) विदेशमा हुँदा निजहरुले काठमाण्डौको जग्गा बिक्रीबाट प्राप्त रु. २,००,००,०००।— समेत प्रतिवादीलाई दिएको हुँदा सो रकम समेत प्रतिवादीको आयमा गणना हुनुपर्ने भनी जिकिर लिएको देखिएको। यस सम्बन्धमा, प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का निजको भाइ र बुबासँग २०४७ सालमै छुट्टभिन्न भइसकेको देखिएको, निजहरुले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्कालाई उक्त सम्पत्ति दिनुपर्ने कारण, औचित्य र दिएको पुष्टि हुने प्रमाण प्रतिवादीले पेश गर्न सकेको नदेखिँदा प्रतिवादीको उक्त जिकिरसँग सहमत हुन नसकिएको। **व्ययतर्फः** (च) **घर निर्माण, खरिद तथा रजिष्ट्रेशन दस्तुर भुक्तानीमा**	प्रा.लि. लाई ब्याज वापत तिरेको मिति २०६८/१२/२० मा रु. ६२,०००।—; मिति २०६९/०२/२२ मा रु. ३८,०००।—; मिति २०६९/०८/०५ मा रु. ५८,०००।— र मिति २०६९/१०/०२ मा रु. ५८,०००।— गरी जम्मा रु. २,१६,०००।— आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत **मिति २०६९/१२/०२ गते आयोगबाट फायल तामेलीमा राखे निर्णय हुँदा निजले उल्लेख नगरेका आय तथा व्यय** शीर्षक आयोगबाट कायम गरिएको प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको कूल व्यय रु. ८९,५२,००७।— रकममा नै समावेश भइसकेको देखिन्छ। यस प्रकार वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. बाट लिएको ऋण रु. २९,००,०००।— र त्यसको तिरेको ब्याज जम्मा रु. २,१६,०००।— आयोगबाट मिति २०६९/१२/०२ मा मुद्दा तामेलीमा राख्दा कै अवस्थाको हिसाबमा समावेश भइसकेको अवस्था स्पष्ट देखिएको। ▪ प्रस्तुत मुद्दामा वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. को च.नं. ०७२/१२ मिति २०७२/०८/२५ को पत्रबाट प्रतिवादीले लिएको ऋण रु. ३५,००,०००।— को सम्बन्धमा उक्त संस्थाको लेखा परीक्षण प्रतिवेदनबाट तथा कर कार्यालयबाट झिकाइएका कर दाखिलासँग सम्बन्धित कागजातहरुबाट समेत उक्त ऋण रकम बराबरको ऋण प्रवाह गरेको तथा सो ऋण रकम फिर्ता प्राप्त भएको तथ्य उक्त संस्थाको वासलातबाट देखिँदैन। उक्त संस्थाको नबिल बैंकमा रहेको एकमात्र खाताको कारोबार विवरणमा समेत निज प्रतिवादीलाई उक्त खाताबाट रकम भुक्तानी भएको तथा निजले साँवा ब्याज सो खातामा जम्मा गरिदिएको समेत नदेखिँदा प्रतिवादीले रु. ३५,००,०००।— ऋण वापत प्राप्त गरेको भन्ने तथ्य पुष्टि हुने अवस्था देखिँदैन। यसरी, प्रमाणको अभावमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. बाट मिति २०७१/११/०८ मा रु. २०,००,०००।— र मिति २०७२/०५/११ मा रु. १५,००,०००।— गरी जम्मा रु. ३५,००,०००।— ऋण लिएको र उक्त ऋणको साँवा ब्याज समेत तिरे बुझाएको नदेखिएको अवस्थामा उक्त ऋण रकम प्रतिवादीको आयमा थप हुने गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण छ। साथै, उक्त वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. लाई तिरेको रु. २,१६,०००।— ब्याज समेत उक्त तिरेको मितिको आधारबाट समेत मिति २०६८/१०/२३ मा रु. १२,००,०००।—; मिति २०६८/११/२६ मा रु. ७,००,०००।— र मिति २०६९/०५/०३ मा रु. १०,००,०००।— गरी लिएको ऋण जम्मा रु. २९,००,०००।— को ब्याज भन्ने स्पष्ट देखिएको र सो रकम मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट

					भएको खर्चः ▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट प्रतिवादीको कि.नं. १५२२ र कि.नं. १५२३ को जग्गामा बनेको घरको समग्र मूल्याङ्कन रु. १,८७,५६,५१५।३१ गरिएकोमा प्रतिवादी आफैले बनाएको हुँदा सोको ठेक्का कर र ओभरहेड कस्ट घटाइनुपर्ने, उक्त घरको फर्निचरमा पनि सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट विभिन्न मुद्दाहरुमा भएको व्याख्या समेतका आधारमा ५०% मूल्य मात्र गणना गरी उक्त घरको जम्मा मूल्याङ्कन रु. १,१०,००,०००।— मात्र कायम गरिनु पर्ने तथा कि.नं. ८११ को घर प्रतिवादीले बनाएको नभई किनेको हुँदा लिखत मूल्य र तिरेको रजिष्ट्रेशन दस्तुरभन्दा रु. १,३३,९४८।— बढी गणना गरिएकोले सो घटाइनु पर्छ भनी प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, व्यक्ति आफैले आफ्नो हेरचाहमा निर्माण गरेको घरको आधारभूत लागत ओभरहेड कस्ट १५% र ठेक्का कर ५% गरी २०% घटाउनुपर्ने भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट विभिन्न मुद्दामा व्याख्या भएको सन्दर्भमा प्रस्तुत मुद्दामा पनि सोही बमोजिम गणना गर्दा प्रतिवादिको कि.नं. १५२२ र कि.नं. १५२३ को जग्गामा बनेको घरको समग्र मूल्याङ्कन रु. १,८७,५६,५१५।३१ मध्येबाट स्ट्रक्चरतर्फको २०% ले हुने रु. १३,५५,३१७।— घटाउँदा उक्त घरको जम्मा मूल्य रु. १,७४,०१,१९८।— कायम हुने देखिएको। ▪त्यसैगरी, सम्बन्धित विषयको विज्ञबाट स्थलगत अनुगमन गरी प्रचलित दर रेट अनुसारको मूल्य कायम गरिएकोले फर्निचरमा पनि ५०% मूल्य मात्र कायम गर्नुपर्ने भन्ने प्रतिवादीको जिकिरसँग सहमत हुन नसकिएको। ▪त्यस्तै, कि.नं. ८११ को घर खरिदको मूल्य र	तामेलीमा राखेकै अवस्थामा गणना बभइसकेको भन्ने स्पष्ट रहेकोमा मिति २०७१/११/०८ मा रु. २०,००,०००।— र मिति २०७२/०५/११ मा रु. १५,००,०००।— गरी जम्मा रु. ३५,००,०००।— ऋण लिएको भनी निजको आयमा जोडिएको सम्मानित विशेष अदालतको फैसला सो हदसम्म स्पष्ट रुपमा त्रुटिपूर्ण रहेको। ▪सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसलामा कृषि विकास बैंकको मिति २०७९/०५/२७ को पत्रानुसार प्रतिवादीले उक्त बैंकबाट रु. ९,३७,५५६।— ; राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको मिति २०७९/०९/२२ को पत्रानुसार शर्मिला खड्काको मुद्दति कर्जा रु. १३,५०,०००।— र प्रतिवादी गोपाल खड्काले रु. २२,००,०००।— गरी जम्मा रु. ४४,८७,५५६।— कर्जा लिएको देखिँदा उक्त रकम प्रतिवादीको आयमा गणना गरिएकोमा अन्यथा पुष्टि हुने अवस्था नदेखिएकोले उक्त फैसला सो हदसम्म मनासिव नै देखिन्छ। तसर्थ, यस शीर्षकमा आयोगबाट कायम गरिएको जम्मा रु. ५,३३,३६,०००।— र सम्मानित विशेष अदालतबाट कायम गरिएको जम्मा रु. ४४,८७,५५६।— गरी कूल जम्मा रु. ५,७८,२३,५५६।— प्रतिवादीको आयमा गणना हुने देखिएको। **(ऐ) परामर्श वापतको आम्दानीः** ▪यस शीर्षकमा आयोगबाट प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले SILT Consultants (P.) Ltd. मा राय परामर्श प्रदान गरे वापत रु. ५,४५,५५६।— आम्दानी गरेको कुरा आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत प्रतिवादी **गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको उजुरी मिति २०६९/१२/०२ को आयोगको निर्णयले तामेलीमा राख्दाको अवस्था** शीर्षकमा सि.नं. ५ मा उल्लेख गरी उक्त रकमलाई प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको आयमा गणना गरिएको देखिन्छ। ▪आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत प्रतिवादी **गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको उजुरी मिति २०६९/१२/०२ को आयोगको निर्णयले तामेलीमा राख्दाको अवस्था** शीर्षकमा सि.नं. ५ मा परामर्श वापतको आम्दानी रु. ५,४५,५५६।— उल्लेख भएको देखिँदा मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रस्तुत शीर्षक समेत गरी विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले प्रतिवादीको कूल आय रु. १,१६,७९,५५९।— मा नै समावेश भई कायम भइसकेको देखिन्छ। तसर्थ, उल्लिखित परामर्श वापतको आम्दानी रु. ५,४५,५५६।— दोहोरो गणना हुने गरी प्रस्तुत आरोपपत्रको सन्दर्भमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको आयमा कायम गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको।

				रजिष्ट्रेशन दस्तुर बढी गणना गरिएको भनी प्रतिवादीको जिकिर सम्बन्धमा, आरोपपत्रमा उक्त घर जग्गाको खरिद मूल्य रु. ६०,००,०००।— र रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. २,६३,९७२।— गरी जम्मा रु. ६२,६३,९७२।— गणना गरिएकोमा लिखतमा खरिद मूल्य रु. ५८,६६,०५२ र रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. २,६३,९७२।— तिरेको देखिई दुबैको योग जम्मा रु. ६१,३०,०२४।— कायम हुने देखिँदा सोही रकम कायम हुने देखिएको। ▪यसरी, प्रतिवादीको यस शीर्षकमा जम्मा रु. २,३५,३१,२२२।— खर्च कायम हुने देखिएको। (छ) **जग्गा खरिद तथा रजिष्ट्रेशन दस्तुर भुक्तानीमा भएको खर्चः** ▪यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. १,४३,५१,७०१।— प्रतिवादीको व्ययमा गणना गरिएकोमा अन्य जग्गाको हकमा प्रतिवादीको सहमित भए तापनि सिपाडोल-३ को कि.नं. ५७३ को जग्गा र ताथली-७ को कि.नं. ४४९ को जग्गा खरिदको मूल्य यथार्थभन्दा बढी कायम गरेको भनी प्रतिवादिको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, उक्त कि.नं. ५७३ को जग्गाको र.नं. ११४ख मिति २०७१/०४/२१ को पारित लिखतमा मूल्य रु. ९,००,०००।— मात्र उल्लेख भएको देखिएकोले उक्त जग्गाको खरिद मूल्य लिखत अनुसार रु. ९,००,०००।— नै कायम हुने देखिएको। ▪त्यसैगरी, कि.नं. ४४९ को जग्गाको खरिद मूल्य रु. १९,५०,०००।— वादीले गणना गरेकोमा सो मूल्यलाई प्रतिवादीले इन्कार गरी लिखतमा अङ्कित मूल्य नै वास्तविक खरिद मूल्य हो भनी प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, उक्त जग्गाको पारित लिखत बमोजिम रु. ६,५०,०००।— कायम हुने देखिएको।	(ए) आयोगबाट प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको पारिश्रमिक बचत रु. ४०,५७,१५५।४७; प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का अवकाश हुँदा औषधी उपचार, बिदा र सञ्चय कोष वापत प्राप्त आय रु. २९,२२,६९८।२८; पेन्सन वापत प्राप्त आय रु. १४,७८,४८२।२४; सवारी साधन बिक्रीबाट प्राप्त आय रु. ३५,००,०००।— र प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको छोरा रिजन खड्का र बुहारी सम्बृद्धि बस्नेतको पारिश्रमिक बचत रु. ११,०४,००३।— कायम भएकोमा प्रतिवादीहरुको फरक जिकिर नभई मुख मिलेकै देखिएकोले सोही आय कायम हुने गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट फैसला भएको। (ऐ) प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न आधार कारण र प्रमाणहरुको आधारमा सम्मानित विशेष अदालतबाट घर बहालबाट प्राप्त आय रु. ५४,७३,०८६।— र विदेशबाट विप्रेषण आय रु. १८,९३,४५७।५४ प्रतिवादीको आयमा कायम गरिएको सम्बन्धमा अन्यथा पुष्टि हुने अवस्था नदेखिँदा पुनरावेदक/वादीको जिकिर नरहेको। (ऑ) आयोगबाट गणना नगरिएका तर प्रतिवादीले जिकिर लिएका आय शीर्षकहरुको सम्बन्धमा, मिसिल संलग्न आधार कारण र प्रमाणहरुको आधारमा सम्मानित विशेष अदालतबाट कृषि आय रु. ६,७५,०००।—; बैंक ब्याज रु. ५९,५६,६२८।—; टिकाटालो र दान दक्षिणा रु. १५,००,०००।— र सहयोग/सापटी फिर्ता रु. ६०,६०,०००।— प्रतिवादीको आयमा कायम गरिएकोमा पुनरावेदक/वादीको अन्यथा जिकिर नरहेको। **व्ययतर्फः** **(उ) मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको विभिन्न शीर्षकहरुमा देखिएको र निजले लुकाई छिपाई राखेको कूल व्यय रकमको सम्बन्धमाः** (अ१)प्रस्तुत मुद्दामा आरोपपत्रको **आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart)** अन्तर्गत **गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको उजुरी मिति २०६९/१२/०२ को आयोगको निर्णयले तामेलीमा राख्दाको अवस्था** शीर्षकमा मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको निम्न बमोजिम विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले प्रतिवादीको कूल व्यय रु. १,१३,१८,३६४।— कायम गरेको देखिएको। **(१ख) जग्गा खरिदः** यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले निम्न बमोजिमका जग्गाहरु खरिद गरी जम्मा रु. ८५,३४,१२५।— रकम निजको व्ययमा गणना गरेको देखिएको।

▪ यसरी, कि.नं. ५७३ र कि.नं. ४४९ को पारित लिखत बमोजिम मूल्य कायम भई प्रतिवादीको यस शीर्षकमा जम्मा रु. १,२४,५१,७०१।— खर्च गणना हुने देखिएको।

(ज) **विभिन्न संस्था तथा व्यक्तिबाट लिएको ऋणको साँवा ब्याज लगायतको भुक्तानीमा भएको खर्चः**

यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट जम्मा रु. ४,१५,९६,२३९।९९ कायम गरिएकोमा प्रतिवादीले ऋणको साँवा ब्याजमा भुक्तानी गरिसकेको रकम निजको खर्चमा गणना गर्न मिल्दैन भनी प्रतिवादीले लिएको जिकिरको सम्बन्धमा प्रतिवादीले ऋणको साँवा ब्याज भुक्तानीमा रु. ४,१५,९६,२३९।९९ भुक्तानी गरेको तथ्यमा विवाद नभएको अवस्थामा यस शीर्षकमा वादी दावी बमोजिम नै व्यय गणना गर्नुपर्ने देखिएको।

(झ) **सूर्य बहादुर खड्कालाई दिएको सापटी रकमः**

यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट प्रतिवादीले नगद र चेकबाट सूर्य बहादुर खड्कालाई दिएको रु. ५०,००,०००।— रकम प्रतिवादीको खर्चमा गणना गरिएकोमा उक्त रकमको चेक सूर्य बहादुर खड्काले फिर्ता गरिसकेको हुँदा प्रतिवादीको खर्चमा गणना गर्न नमिल्ने भनी प्रतिवादीले लिएको जिकिरको सम्बन्धमा अरनिको टेलिभिजन खरिद गर्नको लागि प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काबाट निज र निजको साथी बाङ्छे शेर्पाले रु. ५०,००,०००।— सापटी लिई शंकर अधिकारीलाई बुझाएको हो भनी सूर्य बहादुर खड्काले अदालतमा बकपत्र गरेको देखिएको; उक्त तथ्यलाई प्रतिवादीले बयान समेतमा स्वीकार गरेको र सम्बन्धित संस्थाबाट प्राप्त कागजात लगायत बैंक स्टेटमेन्ट समेतबाट उक्त तथ्य पुष्ट भएकोले वादीले उक्त रकम प्रतिवादीको खर्चमा गरेको गणना मिलेकै देखिएको।

(ञ) **विभिन्न व्यक्तिलाई दिएको रकमः**

क्र.सं.	जग्गाको विवरण	व्यय (रु.)
१	प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, साँगा ९क स्थित कित्ता नं. ९३८ को क्षेत्रफल १-७-१-१ भएको जग्गा नानीराम थापासँग खरिद गरेको	२०,०००
२	प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, साँगा ९क स्थित कित्ता नं. ९३६ को क्षेत्रफल ०-९-१-३ जग्गा केशव बहादुर खुलालसँग खरिद गरेको	८,०००
३	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको नाममा जिल्ला ललितपुर, बडिखेल १ स्थित कित्ता नं. ३२२ को क्षेत्रफल १-२-०-० जग्गा खरिद गरेको	८०,०००
४	प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा जिल्ला ललितपुर, टिकाथली ५ स्थित कित्ता नं. १३८० को ०-३-०-० जग्गा गृबिन्द्र नेपालसँग खरिद गरेको	१,६२,०००
५	प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु बुढानिलकण्ठ ३ख स्थित कित्ता नं. १५२२ को जग्गा शुभश्री आवास कम्पनीसँग खरिद गरेको	४५,६३,१२५
६	प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको नाममा जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, महादेवस्थान १ स्थित कित्ता नं. २१२५ को २-०-०-० जग्गा रत्नसिंह बस्नेतसँग खरिद गरेको	२,४०,०००
७	प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु बुढानिलकण्ठ ३ख स्थित कित्ता नं. १५२३ को जग्गा खरिद गरेको	३४,६१,०००
	जम्मा	**८५,३४,१२५**

(२ख) शेयर खरिदः

यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको नाममा रहेको Civil Merchant Bittiya Sanstha Ltd. हाल Civil Bank Ltd. को ५,००० कित्ता संस्थापक शेयर मिति

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
<td>यस शीर्षकमा जाँच अवधिमा आयोगबाट प्रतिवादीले विभिन्न मितिमा विभिन्न व्यक्तिलाई सहयोग स्वरुप र सापटी स्वरुप दिएको रु. ९९,७५,०००।— प्रतिवादीको खर्चमा गणना गरिएकोमा प्रतिवादीको साथमा वा नियन्त्रणमा नभएको उक्त सम्पत्ति निजको खर्चमा गणना गर्न मिल्दैन भनी प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, आरोपपत्रको पृष्ठ ७६ देखि ७८ सम्ममा प्रतिवादीले विभिन्न १९ जना व्यक्तिहरुलाई दिएको रकम र मिति खुलाएको देखिएको, प्रतिवादीले अनुसन्धानको र अदालतको बयानमा समेत केही व्यक्तिहरुलाई सहयोग स्वरुप दिएको र केहीलाई सापटी फिर्ता दिएको भन्ने तथ्यलाई स्वीकार गरेको देखिएको र प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले निजले सापटी लिएको रकम फिर्ता पाएको भन्ने जिकिरको प्रमाण पेश गर्न सकेको नदेखिएको हुँदा निजको बयान समेतको आधारमा आरोप दावीमा उल्लिखित रु. ९९,७५,०००।— निजको खर्चमा गणना गरेको मिलेकै देखिएको।
(ट) प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) को नाममा घर, जग्गा र सवारी साधन खरिदमा भएको खर्चः
▪यस शीर्षकमा वादीले प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) को नाममा खरिद भएको जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु ३ख को कि.नं. ६८९, कि.नं. १४८२ र कि.नं. १५२० को घर जग्गाको मूल्य रु. ४०११,८७५।— र रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. ९०,२६८।—; महाँकाल-४ को कि.नं. १९१ को CG Hills को घर खरिदको लागि रु. ३,२५,००,०००।— र रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. ६,७९,८७५।— र प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) को नाममा खरिद भएको बा. १६ च ८४८४ नम्बरको Tucson गाडी खरिदमा रु. ८४,४६,०००।— गरी जम्मा रु. ४,५७,२८,०१८।— प्रतिवादी गोपाल बहादुर</td>
<td>२०६२/०८/२४ मा खरिद गर्दा भएको खर्च रु. ५,००,०००।—; प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको नाममा रहेको Civil Merchant Bittiya Sanstha Ltd. हाल Civil Bank Ltd. को ३,००० कित्ता राईट शेयर मिति २०६६/०४/१३ मा खरिद गर्दा भएको खर्च रु. ३,००,०००।— र प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा रहेको काठमाण्डौ इन्स्टिच्युट अफ टेक्नोलोजी, धापासीको १९१० कित्ता शेयर मिति २०६४/०३/३० मा खरिद गर्दा भएको खर्च रु. १,९१,०००।— गरी जम्मा रु. ९,९१,०००।— निजको व्ययमा गणना गरेको देखिएको।
(३ख) ऋण चुक्ताः
यस शीर्षकमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले कर्मचारी सञ्चय कोषमा मिति २०६९/०७/१४ मा आंशिक ऋण चुक्ता गर्दा तिरेको रु. ५,००,०००।— निजको व्ययमा गणना गरिएको देखिएको।
(४ख) बैंक मौज्दातः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जम्मा रु. १२,९३,२३९।— व्ययमा कायम गरेको देखिएको।
(अ२)त्यसैगरी, आरोपपत्रको आय व्ययको प्रवाह विवरण (Cash Flow Chart) अन्तर्गत मिति २०६९/१२/०२ गते आयोगबाट फायल तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा निजले उल्लेख नगरेका आय तथा व्यय शीर्षकमा मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले लुकाई छिपाई राखेका निम्न बमोजिम विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले प्रतिवादीको व्यय रु. ८९,५२,००७।— कायम गरेको देखिएको।
(१ख) प्रतिवादीले उल्लेख नगरेका जग्गाहरु खरिद गर्दा थप खर्च भएको रकमः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले उल्लेख नगरेका निम्न बमोजिमका जग्गाहरु खरिद गर्दा थप खर्च भएको रकम जम्मा रु. १७,९२,०००।— निजको व्ययमा गणना गरेको देखिएको।
<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>जग्गाको विवरण</th><th>थप व्यय (रु.)</th></tr>
<tr><td>१</td><td>प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा रहेको जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, साँगा ९क स्थित कित्ता नं. ९३८ को क्षेत्रफल १-७-१-१ भएको जग्गाको लिखतमा रु. २०,०००।— मात्र उल्लेख भएकोमा नानीराम थापासँग मिति २०५७/०१/०५ मा रु. २,२०,०००।— मा खरिद गरेको</td><td>२,००,०००</td></tr>
<tr><td>२</td><td>प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा रहेको जिल्ला काभ्रेपलाञ्चोक, साँगा ९क स्थित कित्ता</td><td>१,७२,०००</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
<td></td>
<td>खड्काले खर्च गरेको भनी निजको खर्चमा गणना गरेको देखिएको।
▪यस सम्बन्धमा, कि.नं. १९१ को घर जग्गा खरिद गर्नको लागि प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) लाई रु. १,००,००,०००।— सापटी दिएको भन्ने प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको अनुसान्धानको बयान; प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले नीमा टासी शेर्पासँग रु. ३,२५,००,०००।— मा उक्त घर जग्गा खरिद गरी मेरो नाममा राखु भएको हो भनी आरोप दावीलाई समर्थन हुने गरी प्रतिवादओ अमिता लामा (सोदेम्वा) को बयान; उक्त घरको बिक्री वापतको रकम मैले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको ड्राइभर हरिशरण कुईंकेल मार्फत बैना रु. ५०,००,०००।– नगदै बुझी अन्य रकम प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको सानिमा बैंकको रु. १,००,००,०००।– को चेक, विभिन्न मितिमा कहिले रु. २५,००,०००।–, कहिले रु. १५,००,०००।–, कहिले रु. १०,००,०००।– र कहिले रु. ५,००,०००।– गरी रु. १,२०,००,०००।– नगदै र अन्तिममा जयराम थापाको नामको नेपाल इन्भेष्टमेण्ट बैंकको रु. ५५,००,०००।– को चेक मार्फत गरी जम्मा रु. ३,२५,००,०००।– मा बिक्री गरी रकम प्राप्त गरेको हो भनी उक्त घर जग्गाको बिक्रीकर्तानीमा टासी शेर्पाले खुलाई दिनुको साथै सोही बमोजिम अदालतमा गरेको बकपत्र र सोही अनुरुप बुझिएका जयराम थापाले गरेको कागज समेतका आधारहरुबाट उक्त घर जग्गाको खरिद मूल्य रु. ३,२५,००,०००।– नभई जम्मा रु. १,९४,००,०००।– मात्र भएको र सो घर जग्गा खरिदको लागिप्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले जम्मा रु. १,००,००,०००।— मात्र दिएको भन्ने प्रतिवादीको जिकिरसँग सहमत हुन नसकिएको।
▪यसरी, उक्त घर जग्गा खरिदको लागि प्रतिवादी</td>
<td>
<table>
<tr><td></td><td>नं. ९३६ को क्षेत्रफल ०-९-१-३ जग्गाको लिखतमा रु. ८,०००।— मात्र उल्लेख भएकोमा केशव बहादुर खुलालसँग मिति २०५७/०१/०५ मा रु. १,८०,०००।— मा खरिद गरेको</td><td></td></tr>
<tr><td>३</td><td>प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको नाममा रहेको जिल्ला ललितपुर, बडिखेल १ स्थित कित्ता नं. ३२२ को क्षेत्रफल १-२-०-० जग्गाको लिखतमा रु. ८०,०००।— मात्र उल्लेख भएकोमा रमेश कुमार आचार्यसँग मिति २०६६/०३/२८ मा रु. १५,००,०००।— मा खरिद गरेको</td><td>१४,२०,०००</td></tr>
<tr><td colspan="2">जम्मा</td><td>१७,९२,०००</td></tr>
</table>
(२ख) रजिष्ट्रेशन दस्तुरः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु बुढानिलकण्ठ ३ख स्थित कित्ता नं. १५२२ को जग्गा खरिद गर्दा तिरेको रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. ९५,८२६।– र प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु बुढानिलकण्ठ ३ख स्थित कित्ता नं. १५२३ को जग्गा खरिद गर्दा तिरेको रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु. ७२,६८१।– गरी जम्मा रु. १,६८,५०७।– प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको व्ययमा गणना गरेको देखिन्छ।
(३ख) प्रतिवादीका छोराहरु रिजन खड्का र सिजन खड्का विदेश जाँदा भएको खर्चः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काका छोराहरु रिजन खड्का र सिजन खड्का विदेश जाँदा क्रमशः रु. २,००,०००।— र रु. ५०,०००।— गरी जम्मा रु. २,५०,०००।— निज प्रतिवादीको व्ययमा कायम गरेको देखिन्छ।
(४ख) घरायसी प्रयोजनमा भएको खर्चः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा रहेको Standard Chartered Bank Nepal Ltd. को खाता नं. ००१८००६२२७८०१ बाट मिति २०६६/१२/३० मा रु. १,००,०००।— र मिति २०६८/०७/०२ मा रु. १,००,०००।— गरी जम्मा रु. २,००,०००।— घरायसी प्रयोजनमा भएको खर्च रकमलाई प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको व्ययमा गणना गरेको देखिन्छ।
(५ख) सवारी साधन खरिदः
यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काकी छोरी क्षमता खड्काको नाममा
</td>
</tr>
</table>

				गोपाल बहादुर खड्काले तिरेको मूल्य रु. ३,२५,००,०००।— नै प्रतिवादीको व्ययमा गणना गरेको आरोप दावी मिलेकै देखिँदा यस शीर्षकमा वादी दावी बमोजिमनै जम्मा रु. ४,५७,२८,०१८।— प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको खर्चमा गणना गर्नुपर्ने देखिएको। (ठ) **जिल्ला काठमाण्डौ, महाँकाल ४ स्थित कित्ता नं. ३५० मा CG Developers Pvt. Ltd., Sanepa ले निर्माण गरेको CG Hills Premium Bhaisepati को घर नं. २२ प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) को नाममा खरिद गर्ने प्रयोजनको लागि दिएको भुक्तानीः** यस शीर्षकमा आयोगबाट जिल्ला काठमाण्डौ, महाँकाल ४ स्थित कित्ता नं. ३५० मा CG Developers Pvt. Ltd., Sanepa ले निर्माण गरेको CG Hills Premium Bhaisepati को घर नं. २२ प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) को नाममा बुकिङ्ग गर्न प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले भुक्तानी गरेको रु. ३,०५,००,०००।— प्रतिवादीको खर्चमा गणना गरिएको सम्बन्धमा CG Developers Pvt. Ltd., Sanepa को मिति २०७५/०८/१६ को अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई लेखेको पत्रमा उक्त घर रु. २,३५,००,०००।— मा खरिद गर्ने गरी प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) को नाममा मिति २०७३/०५/२० मा बुकिङ्ग गरी विभिन्न समयमा निजकै नामबाट रु. २,३०,००,०००।— भुक्तानी गरी सम्झौता गरेको र रु. ५,००,०००।— अझै बुझाउन बाँकी रहेको भनी उल्लेख भएको देखिँदा प्रतिवादीको उक्त घर बुकिङ्गमा जम्मा रु. २,३०,००,०००।— मात्र खर्च भएको देखिएको। (ड) **डिल्ली सुवेदीलाई Jurimba Hydropower Company Pvt. Ltd. को लाइसेन्स नविकरणको लागि दिएको रकमः** यस शीर्षकमा आयोगबाट जम्मा रु.	युनाइटेड ट्रेडर्ससँग मिति २०६८/०७/२८ मा बा. ९ च ३८६५ नम्बरको HILUX गाडी खरिदमा भएको खर्च रु. ४२,९०,०००।— निज प्रतिवादीको व्ययमा गणना गरेको देखिएको। **(६ख) रोशन राउतलाई भुक्तानी दिएको रकमः** यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा रहेको Civil Savings & Credit Co-operative Ltd. को खाता नं. ODHO700783 बाट रोशन राउतलाई मिति २०६८/०८/०५ मा भुक्तानी दिएको रकम रु. १०,००,०००।— प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको व्ययमा गणना गरेको देखिएको। **(७ख) शेयर खरिदः** यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादी शर्मिला खड्काको नाममा मिति २०६९/०३/३० मा काठमाण्डौ इन्स्टिच्युट अफ टेक्नोलोजी, धापासीको १०,३५५ कित्ता शेयर थप खरिद गर्दा भुक्तानी गरेको रकम रु. १०,३५,५००।— प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको व्ययमा गणना गरेको देखिएको। **(८ख) ऋण वापत तिरेको ब्याजः** यस शीर्षकमा आयोगले प्रतिवादीले वृहस्पती इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट प्रा.लि. बाट लिएको ऋण वापतको उक्त संस्थालाई मिति २०६८/१२/२० मा रु. ६२,०००।—; मिति २०६९/०२/२२ मा रु. ३८,०००।—; मिति २०६९/०८/०५ मा रु. ५८,०००।— र मिति २०६९/१०/०२ मा रु. ५८,०००।— तिरेको ब्याज जम्मा रु. २,१६,०००।— प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको व्ययमा गणना गरेको देखिएको। **(अ३)** माथि उल्लेख भए बमोजिम मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले कायम गरेको प्रतिवादीको कूल व्यय रु. १,१३,१८,३६४।— र मिति २०६९/१२/०२ मा आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय हुँदा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले लुकाई छिपाई राखेका विभिन्न शीर्षकहरुमा आयोगले कायम गरेको प्रतिवादीको कूल व्यय रु. ८९,५२,००७।— गरी जम्मा रु. २,०२,७०,३७१।— प्रतिवादीको व्ययमा समावेश हुनुपर्ने अवस्था थियो। तर, प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले माथि विवेचित रु. ८९,५२,००७।— बराबरको व्यय लुकाई छिपाई गरेको कारण आयोगबाट मिति २०६९/१२/०२ मा तामेलीको निर्णय हुँदा जम्मा व्यय रकम रु. १,१३,१८,३६४।— मात्र कायम गरी तामेली राखिएको अवस्था विद्यमान देखिन्छ। उक्त मिति २०६९/१२/०२ सम्ममा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले लुकाई छिपाई राखेको व्यय रकम रु. ८९,५२,००७।— लाई समेत प्रस्तुत आरोपपत्रमा व्ययमा समावेश गरिएकोमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का सार्वजनिक सेवा प्रवेश गरेको मिति २०३६/०४/३१ गतेदेखि आयोगबाट तामेलीमा राख्ने निर्णय भएको मिति २०६९/१२/०२ सम्मको

				४०,००,०००।— गणना गरिएकोमा Jurimba Hydropower Company Pvt. Ltd. का लेखापाल डिल्ली सुवेदीलाई निजले सापटी दिएको भनी प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, उक्त रकम Jurimba Hydropower Company Pvt. Ltd. को लाइसेन्स नविकरणको लागि नेपाल राष्ट्र बैंकमा राजस्व खातामा जम्मा गरिदिएको भनी डिल्ली सुवेदीले अनुसन्धानको कागजमा खुलाई रु. ४०,००,०००।— को कारोबार कम्पनी र प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का बिच भएको हो, निज प्रतिवादीसँग मेरो कुनै व्यक्तिगत आर्थिक कारोबार भएको छैन भनी अदालतमा बकपत्र गरेको देखिँदा डिल्ली सुवेदीलाई सापटी दिएको भन्ने प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जिकिर प्रमाणबाट पुष्टि नभएकोले रु. ४०,००,०००।— निजको खर्चमा गणना गरेको आरोप दावी अन्यथा नदेखिएको। (ढ) **Osho Tapoban लाई दिएको रकमः** यस शीर्षकमा आयोगबाट Osho Tapoban लाई आवास बसोबास प्रयोजनको लागि विभिन्न मितिमा जम्मा रु. २५,००,०००।— भुक्तानी गरेको भनी प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले अनुसन्धानको बयानमा खुलाए बमोजिम नै उक्त रकम निजको खर्चमा गणना गरिएकोमा उक्त रकम जाँच अवधिभित्र फिर्ता आइसकेको हुँदा प्रतिवादीको खर्चमा गणना गर्न मिल्दैन भनी प्रतिवादीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, उक्त संस्थाको मिति २०८०/०३/०६ को पत्रबाट उक्त रकम फिर्ता गरेको भन्ने देखिएकोले सो रकमलाई प्रतिवादीको आय शीर्षकमा गणना गरिएको हुँदा उक्त रकम रु. २५,००,०००।— प्रतिवादीको व्ययमा पनि गणना गर्नुपर्ने नै देखिएको। (ण) **विभिन्न शीर्षकमा तिरेको कर, छोराछोरीको विवाह**	अवधिमा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जम्मा रु. २,०२,७०,३७१।— व्ययमा कायम नै नगरी उक्त व्यय रकमको सम्बन्धमा विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन समेत नगरी आधार कारण समेत नखुलाई रु. २,०२,७०,३७१।— प्रतिवादीको व्ययमा बाहेक गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको। (ऊ) आयोगबाट शेयर खरिदमा रु. १,०६,०४,०००।—; सवारी साधन खरिदमा रु. ३२,९६,०००।—; जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु ७ग स्थित कित्ता नं. १०४३ मा Roadshow Real Estate Pvt. Ltd. ले निर्माण गरेको घर नं. ११ खरिदको लागि भुक्तानी दिएको रकम रु. ८९,८९,०००।—; प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का र निजको परिवारको नामको बैंक खाताहरुमा रहेको मौज्दात रु. २,७१,५३,४२१।६४ र अशोक अग्रवाललाई विभिन्न मितिमा भुक्तानी दिएको रकम रु. ३५,६०,०००।— व्ययमा कायम भएकोमा प्रतिवादीहरुको फरक जिकिर नभई मुख मिलेकै देखिएकोले सोही व्यय कायम हुने गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट फैसला भएको देखिन्छ। (ऋ) प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीको अन्यथा जिकिर रहेकोमा आयोगको दावी बमोजिम नै विभिन्न संस्था तथा व्यक्तिबाट लिएको ऋणको साँवा ब्याज लगायतको भुक्तानीमा भएको खर्च रु. ४,१५,९६,२३९।९९; सूर्य बहादुर खड्कालाई दिएको सापटी रकम रु. ५०,००,०००।—; विभिन्न व्यक्तिलाई दिएको रकम रु. ९९,७५,०००।—; प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) को नाममा घर, जग्गा र सवारी साधन खरिदमा भएको खर्च रु. ४,५७,२८,०१८।—; डिल्ली सुवेदीलाई Jurimba Hydropower Company Pvt. Ltd. को लाइसेन्स नविकरणको लागि दिएको रकम रु. ४०,००,०००।—; Osho Tapoban लाई दिएको रकम रु. २५,००,०००।— र विभिन्न शीर्षकमा तिरेको कर, छोराछोरीको विवाह खर्च, शैक्षिक खर्च र घर पर्खाल मर्मत खर्च रु. २५,१४,६९५।— प्रतिवादीको व्ययमा कायम हुने गरी सम्मानित विशेष अदालतबाट फैसला भएको देखिएको। (ऌ) प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न आधार कारण र प्रमाणहरुको आधारमा सम्मानित विशेष अदालतबाट घर निर्माण, खरिद तथा रजिष्ट्रेशन दस्तुर भुक्तानीमा भएको खर्च रु. २,३५,३१,२२२।—; जग्गा खरिद तथा रजिष्ट्रेशन दस्तुर भुक्तानीमा भएको खर्च रु. १,२४,५१,७०१।— र जिल्ला काठमाण्डौ, महाँकाल ४ स्थित कित्ता नं. ३५० मा CG Developers Pvt. Ltd., Sanepa ले निर्माण गरेको CG Hills Premium Bhaisepati को घर नं. २२ प्रतिवादी अमिता लामा (सोदेम्वा) को नाममा खरिद गर्ने प्रयोजनको लागि दिएको भुक्तानी रु. २,३०,००,०००।— प्रतिवादीको व्ययमा कायम गरिएको सम्बन्धमा र विभिन्न बैंकहरुबाट नगद झिकी घरायसी तथा व्यक्तिगत प्रयोजनमा गरेको खर्च रकम शून्य कायम गरिएको सम्बन्धमा अन्यथा पुष्टि हुने अवस्था नदेखिँदा पुनरावेदक/वादीको जिकिर नरहेको।

				खर्च, शैक्षिक खर्च र घर पर्खाल मर्मत खर्चः यस शीर्षकमा आयोगबाट विभिन्न शीर्षकमा तिरेको कर रु. २,५८,६९५।—; छोराछोरीको विवाह खर्च रु. ७,००,०००।—; शैक्षिक खर्च रु. ५,३०,०००।— र घर पर्खाल मर्मत खर्च रु. १०,२६,०००।— गरी जम्मा रु. २५,१४,६९५।— प्रतिवादीको खर्चमा गणना गरिएकोमा यस शीर्षकभित्र घर मर्मत खर्च गणना गर्न मिल्दैन भनी प्रतिवादीको तर्फबाट उपस्थित कानुन व्यवसायीको जिकिर रहेको देखिन्छ। यस सम्बन्धमा, घर मर्मतमा रु. १०,२६,०००।— रकम खर्च भएको भनी प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले बयानमा खुलाई स्वीकार गरिसकेको अवस्थामा सो रकम आरोपपत्रमा छुट्टै शीर्षकमा राखेर वा कुनै शीर्षकभित्र राखी गणना गर्दैमा प्रतिवादीको समग्र आय व्यय वा योगफलमा तात्विक फरक नपर्ने हुँदा सो रकमको गणनालाई अन्यथा मान्नुपर्ने नदेखिएकोले यस शीर्षकमा वादी दावी बमोजिम नै रु. २५,१४,६९५।— प्रतिवादीको खर्च कायम हुने देखिएको। (त) **विभिन्न बैंकहरुबाट नगद झिकी घरायसी तथा व्यक्तिगत प्रयोजनमा गरेको खर्चः** यस शीर्षकमा आयोगबाट प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का र निजकी श्रीमति प्रतिवादी शर्मिला खड्काले विभिन्न बैंक र मितिमा चेक र ATM मार्फत रकम झिकी घरायसी तथा व्यक्तिगत प्रयोजनमा खर्च गरेको रु. १,८०,१६,४४६।८२ प्रतिवादीको खर्चमा गणना गरिएकोमा सो रकम प्रतिवादीको विभिन्न आय शीर्षकमा गणना गरिएको बाहेकको अन्य रकमबाट खर्च गरेको भन्ने वादीले पुष्टि गर्न सकेको नदेखिएको; प्रतिवादीको समग्र आयमा गणना गरिएको शीर्षकहरुमा उल्लिखित रकमबाट नै व्यय शीर्षकमा उल्लिखित विभिन्न प्रयोजनमा खर्च गरेको भन्ने	**भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २४ बमोजिम थप सजायको सम्बन्धमाः** ▪ प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का मिति २०३६/०४/३१ मा सडक विभाग, काठमाण्डौमा ओभरसियर पदबाट सेवा प्रवेश गरी मिति २०७१/०९/२९ मा डिभिजन सडक कार्यालय, काठमाण्डौबाट अवकाश भई पूनः मिति २०७१/१०/१२ देखि मिति २०७५/०२/२४ सम्म नेपाल आयल निगममा कार्यकारी निर्देशकको रुपमा कार्यरत रहेको देखिन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा आयोगबाट निज प्रतिवादी सार्वजनिक सेवा प्रवेश गरेको मिति २०३६/०४/३१ गतेदेखि हालसम्मको अवधिलाई जाँच अवधि कायम गरिएको हो। प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का नेपाल आयम निगममा कार्यकारी निर्देशकको रुपमा मिति २०७१/१०/१२ देखि मिति २०७५/०२/२४ सम्म कार्यरत रहेको अवधि समेत जाँच अवधिभित्र नै समावेश गरी प्रतिवादीको आय र व्ययको मूल्याङ्कन गरिएको देखिएको। ▪ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २४ मा स्पष्ट रुपमा सार्वजनिक संस्थाको प्रमुख महाप्रवन्धक वा सो सरहका पदाधिकारीले यस परिच्छेद अन्तर्गतका कसुर गरेमा निजलाई त्यस्तो कसुरमा हुने सजायमा थप तीन वर्षसम्म कैद सजाय हुनेछ भन्ने स्पष्ट कानुनी व्यवस्था रहेको छ। प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का मिति २०७१/१०/१२ गतेदेखि मिति २०७५/०२/२४ गतेसम्म नेपाल आयल निगमको कार्याकरी निर्देशकमा रहेको तथ्यमा कुनै द्विविधा रहेको छैन। निजले उक्त अवधिमा गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको सम्पत्ति समेत समावेश भएको स्पष्ट रुपमा देखिएको अवस्था छ। यसरी, स्पष्ट कानुनी व्यवस्था र स्पष्ट तथ्यगत अवस्था विद्यमान रहेकोमा सम्मानित विशेष अदालतबाट गैरकानुनी रुपमा सम्पत्ति आर्जन गरी भ्रष्टाचार गरेको मुद्दामा कुनै राष्ट्रसेवक सार्वजनिक सेवामा प्रवेश गरेको मितिदेखि नै जाँच अवधि कायम गर्नुपर्ने र कुनै राष्ट्रसेवक सेवाबाट अवकाश भएपछि उजुरी परी अनुसन्धान भएर आरोपपत्र दर्ता हुने अवस्थामा प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का विशिष्ट श्रेणी वा सो सरहको पदमा बहाल रहनुभन्दा अगाडिको सेवा अवधिको सम्पत्ति पनि गणना गरिएको र निज सेवाबाट अवकाश भएपछि आरोपपत्र दायर भएको आधार लिई निज प्रतिवादी उपरको भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा २४ बमोजिम थप सजाय नगरी सम्मानित विशेष अदालतबाट भएको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको। प्रस्तुत मुद्दामा आयोगबाट **रु. १८,६६,०५,६२९।२३ (अक्षरुपी अठार करोड छैसाठी लाख पाँच हजार छ सय उनान्तीस रुपैयाँ र तेईस पैसा)** बिगो कायम गरिएकोमा माथि विवेचित आधार, कारण र मिसिल संलग्न प्रमाणहरुबाट आयोगको मागदावी तथा जिकिर, प्रतिवादीको जिकिर र सम्मानित विशेष अदालतको मूल्याङ्कन समेतका आधारमा प्रतिवादीले जम्मा **रु. १३,३८,३७,१०२।६४ (अक्षरेपि तेह्र करोड अडतीस लाख सैतीस हजार एक सय दुई र पैसा चौसाठी मात्र)** बराबरको सम्पत्ति गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको पुष्टि

				देखिएको र प्रतिवादीले बैंकबाट झिकेको रकमलाई छुट्टै प्रयोजनमा खर्च गरेको पुष्टि नभएको अवस्थामा पुनः छुट्टै खर्चको शीर्षक देखाई प्रतिवादीको खर्चमा दोहोरो गणना गर्न मिल्ने नदेखिएको। (ठ) प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जाँच अवधिको समग्र व्यय सम्बन्धमा आयोगबाट शेयर खरिदमा रु. १,०६,०४,०००।—; सवारी साधन खरिदमा रु. ३२,९६,०००।—; जिल्ला काठमाण्डौ, विष्णु ७ग स्थित कित्ता नं. १०४३ मा Roadshow Real Estate Pvt. Ltd. ले निर्माण गरेको घर नं. ११ खरिदको लागि भुक्तानी दिएको रकम रु. ८९,८९,०००।—; प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्का र निजको परिवारको नामको बैंक खाताहरुमा रहेको मौज्दात रु. २,७१,५३,४२१।६४ र अशोक अग्रवाललाई विभिन्न मितिमा भुक्तानी दिएको रकम रु. ३५,६०,०००।— व्ययमा कायम भएकोमा प्रतिवादीहरुको फरक जिकिर नभई मुख मिलेकै देखिएको।	भएको देखिएको। अतः माथि विवेचित आधार, कारण र मिसिल संलग्न प्रमाणहरुबाट आयोगले कायम गरेको प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काको जाँच अवधिको व्यय जम्मा **रु. २४,४१,६९,६६८।६३ (अक्षरेपि चौबीस करोड एकचालीस लाख उनान्सत्तरी हजार छ सय अड्साठ्ठी र पैसा त्रिसाठ्ठी मात्र)** र जाँच अवधिको वैधानिक आय **रु. ११,०३,३२,५६५।९९ (अक्षरेपि एघार करोड तीन लाख बत्तीस हजार पाँच सय पैसाठ्ठी र पैसा उनान्सय मात्र)** देखिएकोले निज प्रतिवादीले **रु. १३,३८,३७,१०२।६४ (अक्षरेपि तेह्र करोड अड्तीस लाख सैतीस हजार एक सय दुई र पैसा चौसाठ्ठी मात्र)** बराबरको सम्पत्ति गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको पुष्टि भएको देखिन्छ। सम्मानित विशेष अदालतबाट आंशिक वादी दावी पुग्ने ठहर गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेकोले उक्त त्रुटिपूर्ण फैसला बदर गरी प्रस्तुत पुनरावेदन जिकिर बमोजिम प्रतिवादी गोपाल बहादुर खड्काले गैरकानुनी रुपमा सम्पत्ति आर्जन गरी प्रतिवादीहरु शर्मिला खड्का, अमिता लामा (सोदेम्वा) र CG Developers Pvt. Ltd. को नाममा उक्त गैरकानुनी रुपमा आर्जन गरेको सम्पत्ति राखी भ्रष्टाचार गरेको ठहर गरी आयोगको मागदावी तथा पुनरावेदन जिकिर बमोजिम सजाय गरी सम्पत्ति जफत गरी पाउन मागदाबी लिइएको।